ΜΕΓΑΛΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ

Η ΣΤΗΛΗ ΜΟΥ

Ἕνας φίλος ἀπὸ τὰς Πάτρας, ὁ κ. Θ. Ἰωάν. μοῦ δίδει μὲ τὸ γράμμα του τὴν εὐκαιρίαν νὰ ξεκαθαρίσω κάτι ποὺ τὸ θαρροῦσα ἐξυπακουόμενο ἀπ' ὅσα εἶχα 'πεῖ ἄλλοτε, τοὐτέστιν ὅτι ἡ ἔγκρισις ἀπὸ μέρους μου, ἑνὸς πεζοῦ ἢ ἑνὸς ἐμμέτρου δὲν σημαίνει καὶ ὅτι τὸ θεωρῶ ἄψογο, πολὺ δὲ ὀλιγώτερο τέλειο. Ὅτι «κρατῶ ἕνα καὶ τὸ αὐτὸ μέτρο», οὔτ' αὐτὸ μπορῶ νὰ 'πῶ, καὶ νὰ σᾶς ἐξηγήσω τὸ γιατί. Ἐν πρώτοις ἕνα καὶ τὸ αὐτὸ μέτρο, εἶναι ἄδικο μέτρο, ἐκτὸς δὲ τούτου δὲν θὰ μοῦ ἦταν δυνατὸν νὰ τὸ κρατήσω, κι' ἂν ἤθελα. Κρατῶ μπορῶ νὰ πῶ, ἕνα καὶ τὸ αὐτὸ μέτρο γιὰ τοὺς συνεργάτας ποὺ μοῦ στέλνουν κάτι γιὰ πρώτη φορὰ — καὶ πάλι-καὶ πάλι, εἶμαι αὐστηρότερος σὲ ὡρισμένα εἴδη, κ' ἐπιεικέστερος σὲ ἄλλα. Δὲν κρατῶ ὅμως τὸ ἴδιο μέτρο γιὰ τοὺς συνεργάτας ποὺ μόχουν στείλει κι' ἄλλοτε συνεργασία· ἂν εἶνε σημαντικὰ καλλίτερα τὸ καινούργια ἔργα τους, τὰ κρίνω ἐπιεικέστερα, ἐνίοτε μάλιστα τὰ ἐγκρίνω κι' ὅταν ἀκόμη δὲν πληροῦν τὸν μέρον ὅρον· ἔτσι γιὰ νὰ βραβεύσω τὴν προσπάθεια. Ἀντιθέτως, ἂν ἐκεῖνα ποὺ μοῦ στέλνουν ὑπολείπονται καὶ κατ' ἐλάχιστον τῶν ὅσων μοῦ ἔχουν στείλει ἄλλοτε, δείχνομαι αὐστηρότερος καὶ δὲν τοὺς τὰ ἐγκρίνω, ἐνῶ τὴν ἴδια στιγμὴ μπορεῖ νὰ ἐγκρίνω γραπτὰ ἄλλων συνεργατῶν πολὺ κατώτερα, πρωτόλεια ὅμως. Τέλος, ὑποθέσατε ὅτι ἕνας δοκιμασμένος τεχνίτης τοῦ ἐμμέτρου ἢ τοῦ πεζοῦ λόγου μοῦ στέλνει, ὑπὸ ἄγνωστο ψευδώνυμο ἢ ὀνοματεπώνυμο ἀνύπαρκτο, ἕνα ποίημα ἢ ἕνα διήγημα — πρᾶγμα ποὺ συμβαίνει, ποὺ συνέβη καὶ τελευταίως — ἐγὼ δέ, ἢ δὲν μπορῶ βασίμως, ἢ δὲν κρίνω πρέπον νὰ τὸ ἀποκαλύψω. Τί θὰ κάμω ; Θὰ ἐγκρίνω τὸ σταλέν, ἀδιαφορῶν ἐὰν συγχρόνως μὲ ἐκεῖνο, ἐγκρίνω καὶ τὸ γραπτὸ ἑνὸς πρωτοπείρου, ἔστω κι' ἂν τὸ δεύτερο εἶναι πολὺ κατώτερο.

Τὴν ἑβδομάδα αὐτὴν ἐγκρίνω τὸν «Τζῖρο» τοῦ κ. Τ. Πάρρι, ἀπ' τὸν Πειραιᾶ, καὶ τὴν «Θλίψι» τοῦ κ. «Κλεάνθη» ἀπ' τὴν Σύρο. Ὁ πρῶτος ἂς μοῦ στείλῃ ὅ,τι ἔχει ἕτοιμο, ἀφοῦ τὸ ξαναδουλέψῃ, κι' ἂν εἶναι λίγο, ἐλάχιστα πιὸ καλοεκτελεσμένο ἀπ' τὸν «Τζῖρο» θὰ τὸ ἐγκρίνω μετὰ χαρᾶς. Στὸν δεύτερο ἔχω ν' ἀπαντήσω κάτι ποὺ δὲν βλάπτει νομίζω νὰ τ' ἀκούσουν κι' ἄλλοι:

Ἓν ἀπ' τὰ πιὸ ἀσφαλῆ διακριτικὰ τοῦ καλοῦ ἀπ' τὸν κακὸ ποιητικὸ λόγο εἶναι τοῦτο: στὸν πρῶτον οἱ λέξεις μᾶς φαίνονται νέες, παρθένες, πρωτόφαντες. Λέγω: μᾶς «φαίνονται», μόνο γιατὶ τ υ π ι κ ῶ ς οἱ λέξεις δὲν εἶναι νεόπλαστες καὶ γιατὶ δὲν θὰ ἤθελα νὰ δόσω τυχὸν λαβὴ σὲ καμμιὰ παρανόησι. Ἄλλως θὰ ἔλεγα, ὄχι μᾶς «φαίνονται», παρὰ «εἶναι» νέες, ὅπως νέο εἶναι τὸ ἀγαπώμενο πρόσωπο κάθε φορὰ ποὺ τὸ βλέπουμε, καὶ πάντα νέα ἡ παμπαλαία ἱστορικῶς Καινὴ Διαθήκη. Ἔφερα τὰ δύο παραδείγματα γιὰ νὰ νοηθῇ καλλίτερα τί θέλω νὰ πῶ. Τὸ πρόσωπο ποὺ ἀγαποῦμε καὶ μᾶς ἀγαπᾷ τὸ βλέπομε διαρκῶς νέο, γιατὶ ἐκπροσωπεῖ γιὰ μᾶς, εἶναι γιὰ μᾶς, ἕνα ἰδανικὸ ποὺ ὁλοένα τείνουμε νὰ τὸ συλλάβουμε κι' ὁλοένα μᾶς φεύγει, ἀποκαλύπτοντάς μας ὡς τόσο κάθε φορὰ καὶ μιὰ νέα του ὄψι, δηλαδὴ ἀφίνοντάς μας νὰ τοῦ βροῦμε ἐμεῖς μιὰ νέαν ὄψι, μ' ὅλο ποὺ ὑλικῶς, φωτογραφικῶς νὰ ποῦμε, ἡ μορφὴ τοῦ προσώπου αὐτοῦ εἶναι πάντα ἡ ἰδία. Πάρτε τώρα μιὰν οἱαδήποτε ρῆσι τοῦ Χριστοῦ, π. χ. «δωρεὰν ἐλάβετε» καὶ σκεφθῆτε πάνω σ' αὐτή... Πόσες φορὲς τὴν ἔχετε ἀκούσει καὶ ἀκριβῶς ἐπὶ λέξει· ἴσως μάλιστα νὰ ἔχετε σκεφθῆ πάνω σ' αὐτὴν καὶ ἄλλοτε. «Δωρεὰν ἐλάβετε»... Βεβαιότατα καμμιὰ ἀπὸ τὶς δυὸ λέξεις ποὺ σχηματίζουν τὴν φράσι δὲν εἶναι νεόπλαστη. Καὶ ὅμως πῶς μᾶς φαίνεται σὰν νέον τι ἐντελῶς ἡ φοβερὴ αὐτὴ βεβαίωσις! ὅτι «δωρεὰν ἐλάβομεν», ἢ μήπως τὸ ἐπίρρημα «δωρεὰν» μᾶς θυμίζῃ τὰ δείγματα ποὺ παρέχονται δωρεάν; Φαντάζομαι ὄχι. Τί συνέβη λοιπόν; Συνέβη ὅτι στὶς δυὸ λέξεις ἔδοσε νέο περιεχόμενο ὁ Χριστός, κι' ὅτι ὁ Χριστὸς ζῇ, πλάθεται διαρκῶς, παίρνει διαρκῶς νέα μορφὴ μέσα μας, κι' ὅταν ἀκόμη δὲν τὸν λέμε πιὰ Χριστό...

Ο ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΚΤΗΣ

ΠΡΟΣΚΟΠΙΣΜΟΣ

Ἐσκίρτησεν καὶ ἡ ἰδική μας καρδιὰ ἀπὸ ἱερὰν συγκίνησιν καὶ μὲ δάκρυα στὰ μάτια ἐχαιρετήσαμεν ὁλόκληρον τὴν συγκεντρωθεῖσαν ἄλκιμον νεότητα τοῦ ἑλληνισμοῦ παρελαύνουσαν, ἐπιδεικνυομένην, σφριγῶσαν ἀπὸ ζωήν, ἀπὸ πεποίθησιν πρὸς τὸν ἑαυτόν της, ὑπερήφανον διὰ τὴν ἐμφάνισίν της, παρουσιάζουσαν μίαν ἐγγύησιν διὰ τὸ μέλλον τῆς κλονισθείσης Ἑλλάδος εἰς τὴν πεποίθησίν της περὶ ζωτικότητος, ἄλλης ἀπὸ τὴν ἐμπορικὴν ἐπιδεξιότητα καὶ τὴν ἐπιτηδειότητα τοῦ νταραβερισμοῦ.

Ὀφείλομεν νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι ὄχι κάτι μόνον, ἀλλὰ πολὺ σάπιο ὑπάρχει μεταξύ μας εἰς τὴν ἐμφάνισίν μας ὡς ὁλότητος, ὡς ἔθνους, ὡς κράτους καὶ πρὸ παντὸς ὡς κοινωνίας· καὶ ὅτι κατὰ τὰ τελευταῖα χρόνια μία τάσις παρέσυρε, ἰδίως τὴν νέαν γενεάν, τοὺς νεαροὺς συμπολίτας, μόλις ἀφίνοντας τὰ θρανία τῶν Γυμνασίων, μόλις ἐννοοῦντας τὶ θὰ εἰπῇ ζωή, μόλις βγαίνοντας ἀπὸ τ' αὐγὸ τέλος πάντων, νὰ ἀφίνουν τὴν ψυχήν των ὁλόκληρον νὰ κλυδωνίζεται αὐταρέσκως μέσα εἰς πέλαγος δηλητηριωδῶν ἰδεολογιῶν, ἀηδίας καὶ ἀποστροφῆς πρὸς κάθε τι γερό, ὑγιές, ἀληθὲς καὶ καθαρό, πρὸς κάθε τι τὸ ὁποῖον διὰ νὰ τὸ ἀποκτήσῃς θέλει ἀγῶνα, γερὰ χέρια, γερὴ ψυχὴ καὶ ἀκατάβλητη δύναμι καὶ θέλησι. Ὅ,τι ἡ ζωὴ παρέχει πρόχειρο, εὔκολο, ἦταν εὐπρόσδεκτο μὲ ἀνοιχτὲς ἀγκάλες. Ἡ ἡδονὴ ἔγινε λατρεία· καὶ γονατιστὰ ἐμπρὸς ἕκαιαν λιβανωτόν, παιδάρια τῶν ὁποίων τὰ μυαλὰ ἐγύριζαν μὲ τὸ διάβασμα βιβλίων ξένων, γραμμένων ἀπὸ ἀνθρώπους πάσχοντας ψυχικῶς, ἠθικῶς κατεστραμμένους, διαστρεβλωμένους κατὰ τοὺς πόθους καὶ τὰς ἐπιθυμίας, νεωτερίζοντας δῆθεν κατὰ τὰς ἰδέας, πραγματικῶς ὅμως ἀνικάνους νὰ ἀντικρύσουν τὴν πραγματικότητα τῆς ζωῆς, τρέμοντας καὶ φοβουμένους αὐτήν, καὶ ἐπὶ τέλους ἀπηλπισμένους, νικημένους εἰς τὸν μεγάλον ἀγῶνα, καὶ ξεσπάζοντας καὶ ἐκδικουμένους τὴν ἡττάν των, μὲ παραληρήματα καὶ ἄνευ ἐννοίας λόγια τὰ ὁποῖα ἐπιπιλίζοντο σὰν καραμέλες ἀπὸ τὴν ἔκθαμβη νεότητα!

— Νὰ ἡ ὡραία ζωή! Ἰδοὺ ὁ νέος κόσμος! Κάτω τὰ πάντα. Σπάσιμο τὰ δεσμά, καὶ ζήτω τὸ τρέξιμο τὸ ἀκράτητο χωρὶς χαλινό!

Κακόμοιρα παιδιά! Κ' ἔπειτα ὁ γκρεμὸς μέσα εἰς τὸν ὁποῖον πέφτετε ὅλα σωρηδὸν τὸ ἕνα ἀπάνω στ' ἄλλο, μὲ τὰ σάπια σώματα· μὲ τὴν διεστραμμένη ψυχή, μὲ τὰ παράδοξα γοῦστα καὶ τὴν περίεργη ἀντίληψιν· μὲ τὴν βαρειὰ μυρωδιὰ τῆς πτωμαΐνης, μὲ τὸν θαυμασμόν, τὸν ἔρωτα, καὶ τὴν λατρεία πρὸς κάθε τι τὸ ὁποῖον εἶναι παρακμή, κατάπτωσις, φθίσις· μὲ τὴν ἄρρωστη φαντασία νὰ τρέχῃ ἀκατάσχετη πρὸς κάθε ἀποφοράν, μὲ τὴν ὄρεξιν βουλιμιῶσαν γύρω ἀπὸ ἕνα ψοφίμι τοῦ ὁποίου ἐθαυμάζατε τὰ σκουλήκια καὶ τὰ πέρνατε γιὰ πεταλοῦδες!

— Κάτι καινούργιο. Κάτι καινούργιο! Ἐφώναζαν διαρκῶς αἱ νεαραὶ ψυχαί! Δὲν μᾶς ἀρέσει τίποτε πειά! Δὲν μᾶς ἱκανοποιεῖ τίποτε! Ἡ τέχνη εἶναι παλιά! Ἡ μουσικὴ μὲ τὶς νότες της δὲν μᾶς συγκινεῖ· θέλουμε τὸ θόρυβο νὰ μαστιγώνῃ τὰ νεῦρά μας καὶ νὰ χτυπᾷ σὰ σφυρὶ τὰ βάθη τοῦ ἐγκεφάλου μας. Ἡ ἀναλογία, ἡ ἁρμονία, τὸ ὡραῖον, αἱ διαστάσεις, τὸ μέτρον, δὲν μᾶς λέγουν τίποτε· δὲν τὸ καταλαβαίνουμε. Τὸ χρῶμα δὲν τὸ αἰσθανόμαστε πιὰ ὅπως οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι· τὸ τραγοῦδι εἶναι ξένο γιὰ μᾶς, ἡ ποίησις, οἱ στῖχοι, ἡ ἰδέα, ἡ συγκίνησις, ἡ μορφή, κάθε τι ποὺ συγκινεῖ τοὺς ἄλλους, ποὺ ἀρέσει, ποὺ θέλγει, μᾶς εἶναι ξένο! Εἴμαστε ἄρρωστοι· βλέπομεν τὸν κόσμο μὲ τὰ πόδια ἀπάνω καὶ τὸ κεφάλι κάτω. Ὅ,τι βλέπει ἡ μάννα μας κι' ὅ,τι μᾶς λέει, δὲν τὸ νοιώθουμε. Εἴμαστε τὰ μαραμένα φύλλα, ἕτοιμα στὴν ἐλαχίστη πνοὴ τοῦ ἀνέμου νὰ κοποῦμε, νὰ πέσουμε, νὰ πατηθοῦμε!

Κακόμοιρα παιδιά!

Καὶ σὰ νὰ μὴν ἔφταναν τὰ ξένα δηλητήρια, ἡ σαπίλα καὶ ἡ ἀποφορὰ τῶν βιβλίων τῶν τρελλῶν, τῶν ἀνισορρόπων, τῶν μὴ δυναμένων νὰ γράψουν τίποτα ποὺ νὰ μὴν εἶναι πτωμαΐνη καὶ παραθυράκι φρενοκομείου, ἐφυτέψαμε καὶ μεταξύ μας βοτάνια ποὺ στάζουν τὴν βρώμαν καὶ τὴν ἀποσύνθεσιν. Καὶ θαυμάζονται διεστραμμένοι τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα καὶ τὰς ὀρέξεις. λογοτέχναι καὶ ποιηταί, οἱ ὁποῖοι ἔπρεπε νὰ ἔχουν κλεισθῇ εἰς οἴκους θεραπείας καὶ σωφρονισμοῦ. Καὶ ἔκαμαν σχολὴν καὶ ἀκολουθοῦν ταλαίπωρα παιδιὰ ἀπὸ πίσω, γιὰ νὰ βαπτισθοῦν εἰς τὰς νέας ἰδέας περὶ ζωῆς, διὰ τὰς ὁποίας ἄλλοτε οἱ πατέρες μας μετεχειρίζοντο ἕνα μάτσο ἀπὸ βέργες εἰς κάποιο μέρος τοῦ σώματος τῶν τρυφερῶν ὑπάρξεών των.

Φθάνει πιά! Εἴδομεν καὶ ἐπαρηγορήθημεν· Ὁ Προσκοπισμός, καὶ τὸ ὕπαιθρον καὶ ἡ ὁμαδικὴ ζωὴ τοῦ ὑπαίθρου θὰ τονώσουν, θὰ ξυπνίσουν, θὰ ζωηρέψουν καὶ θὰ σώσουν τὴν νεότητα καὶ τὸ μέλλον τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Πῶς θὰ ἠθέλομεν νὰ ἐβλέπομεν ὁλόκληρη τὴ νεότητα κάθε πόλεως καὶ κάθε χωριοῦ καὶ κωμοπόλεως τῆς Ἑλλάδος ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη νὰ ἀφυπνισθῇ μὲ ὅλη της τὴν καρδιά, μὲ ὅλη της τὴν ψυχή, μὲ ὅλες τὶς διανοητικὲς δυνάμεις εἰς τὴν ἰδέαν καὶ τὰς ἀρχὰς καὶ τὴν ἠθικὴν τοῦ Προσκοπισμοῦ Διότι αὐτὸς εἶναι μιὰ θρησκεία, εἶναι μία πίστις, ἡ ὁποία θὰ ἐξαγνίσῃ, καὶ ἡ ὁποία θὰ παρασύρῃ καὶ τὴν ναρκωμένη καὶ δηλητηριασμένη μερίδα ὅλης τῆς νεολαίας μαζί της. Εἶναι ὅλον τὸ μέλλον τοῦ Ἑλληνισμοῦ τὸ ὁποῖον παραγνωρίζομεν καὶ θεωροῦμεν ἐκφυλισμένον, ἐπειδὴ θορυβοῦν καὶ ἐμφανίζονται πάντοτε ἐμπρὸς οἱ ἄρρωστοι, οἱ ἀνισόροποι, οἱ ἔχοντες πάθει διαστροφὴν αἰσθήσεων, διανοήσεως, ψυχῆς καὶ καρδιάς. Ἂς πεισθῶμεν ὅτι κάτι λάμπει ἐκεῖ μακρυὰ εἰς τὸ βάθος ἀκόμη θαμπὸ καὶ ἀόριστο, τὸ ὁποῖον ὅμως δὲν θ ἀργῇ η νὰ σχημα ισθῇ εἰς φῶς δυνατὸν καὶ ἀστραπηβόλον ὥστε νὰ εἰσέλθῃ καὶ εἰς τὶς παραμικρότερες χαραγὲς καὶ εἰς τὰ πλέον ἔγκατα τῆς Ρωμέϊκης ψυχῆς καὶ νὰ τὴν φωτίσῃ, νὰ τὴν ταράξῃ εἰς ὅλα της τὰ μύχια, ὥστε νὰ ἐμφανισθῇ τέτοια ὅπως πραγματικῶς εἶναι σὲ κάθε ἐκδήλωση τῆς ζωῆς της.

Καὶ τέχνη, καὶ καλλιτεχνία, καὶ λογοτεχνία καὶ ποίησις, γερὴ ὑγεία, λαμπερὴ καὶ καθαρὰ μόνον ἀπὸ τέτοια σώματα ψηλωμένα στὸν ἥλιο, χτυπημένα ἀπ' τὸν καθαρὸν ἀέρα τοῦ βουνοῦ καὶ τοῦ λόγκου, καὶ ὄχι ἀπ' τὶς ἀναθυμιάσεις ὑπογείων καὶ καφενέδων· ἀπὸ τέτοιες καρδιὲς ποὺ χτυποῦν σὲ ὅλα τὰ εὐγενικὰ αἰσθήματα, καὶ σκιρτοῦν καὶ πάλλουν σὲ κάθε τι ὡραῖο, ὑψηλὸ καὶ εὐνενικὸ καὶ ὄχι, στὸ καινούργιο ἀρρωστημένο ἀέρι τῆς μαλλιαρίας· ἀπὸ τέτοια τάση, ἀπὸ τέτοια ἱερὴ καὶ ἁγνὴ πνοὴ μποροῦν νὰ βγοῦν, νὰ ξεπεταχτοῦν καὶ νὰ ξαναλάμψουν σ αὐτὸν τὸν τόπο, ὅπως μιὰ φορὰ κ ἕνα καιρό! Ἀρκετὰ μᾶς ἐζάλισαν, μᾶς ἐνόχλησαν, καὶ μᾶς ἐβρώμησαν μὲ τὰς ἀναθυμιάσεις τοῦ ξεπεσμοῦ, τῆς παρακμῆς διάφοροι κρονόληροι γέροντες, ἀφιερώνοντες καὶ ποιήματα στὸ κρονόληρο νῆρας, στὴν πτωμαΐνην τῆς ψυχῆς των καὶ στὴν διαστροφὴν τῶν αἰσθημάτων καὶ αἰσθήσεων. Θέλομεν ὑγείαν, ρώμην, γερὴν ἀναπνοή, ματιὰ ἀητένια, γεμάτη θάρρος γιὰ τὴ ζωή, τούτη τὴ ζωὴ τὴν παροῦσα τὴν ὁποίαν στὸ χέρι μας εἶναι νὰ τὴν κάμουμε καλλίτερη, πιὸ ὑποφερτή, πιὸ ἀνθρωπινώτερη. Ὁ Προσκοπισμὸς δὲν εἶναι μόνον ἐπίδειξις, κοντάρι καὶ ἀγώνισματα Εἶναι ὁλόκληρη ὑπόθεσις μέλλοντος τῆς φυλῆς, καὶ πρέπει ὅλοι πέρα καὶ πέρα, δάσκαλοι, πατέρες, γονεῖς, νέοι νὰ τὴν ἐνστερνισθοῦν καλὰ καὶ βαθειά. Εἶναι ἀλλαγὴ ὁλόκληρη τῆς παλαιᾶς μηχανῆς, τοῦ συστήματος. Εἶναι ξεκαινούργωμα καὶ ξαναβάπτισμα σὲ κολυμπήθρα πεποιθήσεως γιὰ τὴ ζωὴ τοῦ ἐθνισμοῦ μας!

ΑΜΟΥΝΤΣΕΝ

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΟΡΙΝΘΙΑ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΑΡΧΑΙΟΥ ΚΑΙ ΕΚΛΟΓΩΝ
ΔΩΡΕΑ Καλ Λαζάρ
ΗΜΕΡΟΜ. 29-9-78
ΑΡΙΘ. 23585

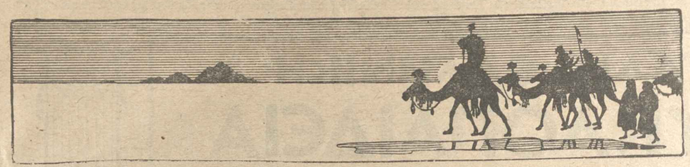

ΕΝΩ ΕΠΟΡΕΥΟΜΗΝ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΒΑΓΔΑΤΗΝ

Χάρις εἰς τὴν ἀπολιθωθεῖσαν λάβαν τοῦ Βεζουβίου, ἡ ὁποία κατεκάλυψε καὶ ἔθαψε τὴν ὡραίαν Πομπηΐαν τὸ 79 μ. Χ. ἔχομεν σήμερον πλήρη γνῶσιν τῆς ζωῆς τὴν ὁποίαν διῆγον τότε οἱ ἄνθρωποι εἰς τὴν πόλιν ἐκείνην. Ὁ ἐπισκέπτης τῶν ἐρειπίων τῆς Πομπηΐας συγκινεῖται βλέπων ἔμψυχα καὶ ἄψυχα ταριχευμένα εἰς τὴν λάβαν, ὅπως ἦσαν καὶ ἔμειναν τὴν ἡμέραν τῆς τρομερᾶς θεομηνίας καὶ φαντάζεται ὅτι ἐζῆ δι' ὀλίγας ὥρας μὲ τὰ πρόσωπα καὶ πράγματα τῆς πρὸ δεκαοκτώμισυ αἰώνων ἐποχῆς.

Τὴν συγκίνησιν αὐτὴν αἰσθάνεται βαθυτέραν ὁ ἐπισκεπτόμενος μίαν λωρίδα γῆς τῆς Ἀνατολῆς, ὅπου συναντᾶται ἡ ἰδία ζωή, τὴν ὁποίαν διῆγον οἱ κάτοικοί της πρὸ 2500 καὶ 3000 ἐτῶν, ὅπως τὴν γνωρίζομεν ἀπὸ τὴν ἱστορίαν, χωρὶς τὸ γεγονὸς αὐτὸ νὰ ὁρεῖλεται εἰς ταρίχευσιν, ὁμοίαν τῆς Πομπηΐας ἢ τῶν μουμιῶν τῆς Αἰγύπτου.

Αἱ ἱστορικαὶ καὶ βιβλικαὶ ἀναμνήσεις τῆς Μεσοποταμίας

Ἡ προνομοιοῦχος αὕτη χώρα εἶνε ἡ Μεσοποταμία, ἡ κοιτὶς τῆς ἀνθρωποτητος, τὸ σταυροδρόμι τῶν μεγαλυτέρων ἐκστρατειῶν ποὺ ἀνέγραψεν ἡ ἱστορία τῶν ἐθνῶν, τὸ θέατρον ἀναριθμήτων κοσμοϊστορικῶν γεγονότων καὶ εἰς τὰς ἡμέρας μας, τὸ μῆλον τῆς ἀγγλογερμανικῆς ἔριδος καὶ ἡ κυρίως αἰτία τῆς παγκοσμίου συρράξεως.— Αὕτη ἔχει σήμερον πρωτεύουσαν τὴν χιλιοτραγουδημένην Βαγδάτην— τὴν **Σίττη - ἐλ - μιλάτη** «τὴν ἀρχόντισσαν τῶν πόλεων» ὡς τὴν ὠνόμαζον οἱ Ἄραβες, τῆς ὁποίας τὴν ζωὴν καὶ τὴν κίνησιν, ὡς ὑψίστατο εἰς τὴν ἐποχὴν τῶν Βαβυλωνίων καὶ ὡς συνεχίσθη ἐπὶ τῆς βασιλείας τῶν Περσῶν καὶ κατόπιν τῶν Ἀββασσιδῶν Χαλιφῶν, διεφύλαξε μὲ τὰς σχετικὰς πάντοτε παραλλαγὰς ἡ ἀπομόνωσίς της εἰς μακρινὴν γεωγραφικὴν γωνίαν, ἀπρόσιτον εἰς τὸν εὐρωπαϊκὸν πολιτισμόν, ἐκδιωκόμενον ἄλλως τε ὑπὸ τοῦ τελευταίου κατακτητοῦ τῆς χώρας τοῦ...φιλοπρόδου Τούρκου!

Ἡ Μεσοποταμία εἶνε ἀπὸ τὰς ὀλίγας χώρας ὅπου δύναται ὁ ἔφνος ἐπισκέπτης—ὄχι μὲ τὸ ὑπάρχον καὶ ὑφιστάμενον καὶ ζῶν ἄρθονον ὑλικὸν - ἀλλὰ μὲ μόνας τὰς ἱστορικὰς καὶ βιβλικὰς ἀναμνήσεις νὰ φανταισθῇ ὅτι ἐζῆ εἰς ἐποχὰς ἀπεχούσας τῆς παρούσης κατὰ χιλιετηρίδας. Ἀρκοῦν τὰ ὀνόματα **Μεσοποταμία**— ὅπου ἡ παράδοσις τοποθετεῖ καὶ αὐτὸν τὸν Παράδεισον—**Νινευῆ, Βαβυλών, Πύργος τοῦ Βαβὲλ** ἢ τῶν γλωσσῶν, **Κτησιφῶν, Σελεύκεια**, τὰ ἐρείπια τῶν ὁποίων θὰ συναντήσῃ, ὡς καὶ **Τίγρης, Εὐφράτης, Βαγδάτη**, διὰ νὰ τοῦ φέρουν εἰς τὴν μνήμην καὶ νὰ φαντάζεται ὅτι θὰ συναντήσῃ εἰς τὸν δρόμον του τὰς σκιὰς τῶν προπατόρων Ἀδὰμ καὶ Εὔας, τοῦ Πατριάρχου Νῶε, ἢ τοῦ Ἀβραάμ, τοῦ Σαρδαναπάλου, ἢ τοῦ Ναβουχοδονόσορος, τῶν Ἑβραίων προφητῶν τῆς Μετοικεσίας Ἔζρα, Ἐζεκιήλ, Δανιήλ, Ἱερεμία, τοῦ Ἰὼβ κ.τ.λ. τῆς βασιλίσσης Σεμιράμιδος, τοῦ κατακτητοῦ τῆς Βαβυλῶνος Κύρου, τοῦ Κλεάρχου καὶ τῶν ἀξιωματικῶν τῆς ἐκστρατείας τῶν Μυρίων, τοῦ Δαρείου, τοῦ Μακεδόνος Στρατηλάτου καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ ἐδῶ ἀποθανόντων, τοῦ Ἰοσρόη, τῶν Μάγων, τῶν Ἀββασσιδῶν Χαλιφῶν κ.τ.λ.

Ἀλλὰ δὲν πρόκειται περὶ ἀναμνήσεων ἢ περὶ ἀρχαίων τάφων ἢ ἐρειπίων, μεταφερόντων τὸν περιηγητὴν διὰ τῆς φαντασίας εἰς μίαν ἐκλείψασαν ζωήν, ἀνήκουσαν πλέον εἰς τὴν ἱστορίαν, ἀλλὰ πρόκειται περὶ **τῆς σημερινῆς καταστάσεως** τῆς χώρας, τῆς σφιζούσης ζωῆς, τῶν ἀσχολιῶν τῶν κατοίκων, τῶν ἠθῶν καὶ ἐθίμων, τὰ ὁποῖα παραμένουν κατὰ μέγα μέρος ἀμετάβλητα, ὡς αἱ παραστάσεις παναρχαίας ἐλαιογραφίας, τῆς ὁποίας ὁ χρόνος δυνατὸν νὰ ἔφθειρε τοὺς χρωματισμούς, ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθη νὰ μεταβάλῃ τὸν ρυθμὸν καὶ τὸ σχέδιον.

Μεσοποτάμιοι γεωργοί.

Τὸ φυσικὸν φόντο ἀπαράλλακτον

Παρερχόμεθα τὰ γραφικὰ τοπεῖα, τὰς παροιμιώδους γονιμότητος, εἰς πολυειδῆ σιτηρά, πεδιάδας, τὰ πλούσια εἰς καρποφόρα δένδρα δάση—ἰδίως φοίνικας, πάντοτε φοίνικας ἄρρενας καὶ θήλεις, μὲ καρποὺς 50 διαφόρων εἰδῶν—τὰ ὁποῖα δὲν ἤλλαξαν διόλου ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τοῦ Ἡροδότου, καθ' ἣν ἡ Βαβυλωνία ἦτο ἡ εὐφορωτέρα χώρα τοῦ κόσμου εἰς δημητριακὰ καὶ «φοίνικες πεφυκότες, ἦσαν ἀνὰ πᾶν τὸ πεδίον»—παραλείπομεν τὰς διώρυγας παλαιὰς καὶ νέας αἱ ὁποῖαι κατατέμνουν καὶ ἀρδεύουν τὰς ἐπιπέδους ἐκτάσεις, ὅπως ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Μεγάλου Κύρου, ὅστις πρὸ 2400 ἐτῶν εἶχε σκάψει εἰς τὰ ἴδια αὐτὰ ἰδάφη τριακοσίας ἑξήκοντα παρομοίας διώρυγας ἢ ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῶν Χαλιφῶν, οἱ ὁποῖοι τῷ 800 μ. Χ. κατεσκεύασαν ἐδῶ πλεῖστα ἀρδευτικὰ ἔργα—ἀφήνομεν κατὰ μέρος τοὺς ποταμοὺς Τίγρητα καὶ Εὐφράτην, τὰ θολὰ ρεύματα τῶν ὁποίων εἰς τὴν ἰδίαν ἕκαστον κοίτην τοῦ ἀξακολουθοῦν νὰ κυλίωνται ὀφιοειδῶς, ὅπως καὶ πρὸ χιλιάδων ἐτῶν, τὸ δὲ **ταχὺ** τοῦ Τίγρητος (Τίγρης σημαίνει χαλδαϊστὶ βέλος) νὰ περιβρέχῃ τὴν μὲ ἀντιπλημμυρικὰ ἀναχώματα, ὡς ἄλλοτε ἡ Βαβυλών, προφυλασσομένην Βαγδάτην—παραλείπομεν καὶ τὴν καταλυσμιαίαν κατ' ἔτος πλήμμυραν — ὕψους ἀρκετῶν μέτρων — τῶν εἰρημένων ποταμῶν — ὀφειλομένων πάντοτε εἰς τὰς βροχὰς καὶ τὰς τηκομένας χιόνας τῶν ὀρέων τῆς Ἀρμενίας —τὴν μεταβάλλουσαν ἀποτόμως καὶ τάχιστα εἰς ἀπέραντον λίμνην τὸ Ἰράκ καὶ πνίγουσαν ἀνθρώπους καὶ κτήνη, ὅπως εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ ἀγαθοῦ Νῶε. ὁ μέγας κατακλυσμὸς τοῦ ὁποίου ἔλαβε χώραν εἰς αὐτὰ ἀκριβῶς τὰ μέρη, καὶ ἐρχόμεθα εἰς τὴν σύντομον ἐπισκόπησιν τῆς ἰδιωτικῆς ζωῆς τῶν ἀνθρώπων, ἀρχόμενοι ἀπὸ τὴν ὑπαιθρον χώραν, ζωῆς, ἡ ὁποία δὲν ἠλλοιώθη πολὺ ἀπὸ τὸν ὁδοστρωτῆρα τόσων αἰώνων καὶ ἄλλων τόσων τρομερῶν ἐπιδρομέων καὶ ἰδίως τοῦ 13ου αἰῶνα Μογγόλου Χουλαγκοῦ, σφάξαντος 350 χιλιάδας Μεσοποταμίων, καὶ τοῦ ἀνθρωπίνου τέρατος τοῦ 15ου αἰῶνος τοῦ Ταμερλάνου, στήσαντος εἰς τὴν Βαγδάτην πυραμίδα ἀπὸ 90 χιλιάδας ἀνθρωπίνας κεφαλάς!

Ἴδατε τὸν μακρόκομον βεδουίνον, ζῶντα εἰς χαμόσπιτα ἢ εἰς σκηνάς, εἰς τοὺς πυρπολουμένους ὑπὸ τοῦ ἡλίου κάμπους, μὲ σύντροφον τὴν δρομάδα κάμηλον καὶ τὸν μυριοστολισμένον ὡραῖον ὀκύπουν, μὲ τὴν μικρὰν κεφαλήν καὶ τοὺς ἐκφραστικοὺς ὀφθαλμοὺς ἵππον (ἡ πατρὶς τῶν εὐγενεστέρων ἵππων εἶνε τὸ Ἰράκ). τὰ προσφιλῆ του ζῶα, διὰ τὰ ὁποῖα, ὅπως καὶ ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῶν περιφήμων ἱππέων καὶ τοξοτῶν Πάρθων, ποῦ ἔζησαν ἐδῶ, ἔχει χαϊδευτικὰ ὀνόματα καὶ τραγούδια περισσότερα καὶ γλυκύτερα παρὰ διὰ τὴν ἐκλεκτὴν τῆς καρδίας του. Μὲ αὐτὰ ἐκτελεῖ τὰς κατὰ τῶν ἐχθρικῶν χωρίων ἐπιδρομάς του, ἢ **ραζζέας** ὅπως καὶ πρὸ ἀμνημονεύτων χρόνων.

Κυττάξετε τὸν πτωχὸν γεωργὸν τῶν παραποταμίων ἀγρῶν, τὸν χρησιμοποιοῦντα γεωργικὰ ἐργαλεῖα διὰ σθῆ ὁ "Ἄβελ καὶ ἀρδεύοντα κατὰ τὸ θέρος τὸ χωμικάς του ἀνάγκας.

Σ. ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ

ΣΚΙΤΣΑ ΤΗΣ ΠΕΝΝΑΣ

ΦΟΡΟΣ ΑΓΑΜΙΑΣ!

Ἡ συζήτησις ποὺ ἄναψε μὲ τὸ ζήτημα τοῦ φόρου τῆς ἀγαμίας μετεπήδησε ἀπὸ τὸ Ὑπουργικὸ Συμβούλιο στὸ πεζοδρόμιον, πῆρε σβάρνα τὰ καφενεῖα, τὰ κέντρα, τὴν ἀγορά, τὴ βρύση τῆς γειτονιᾶς καὶ σφηνώθηκε μέσα στὴν παρδεινὴ κρεββατοκάμαρα ὅλων τῶν...γεροντοπαλληκαριῶν τῆς συγχρόνου Ἑλλάδος.

— Πάει ἡ ἐλευθερία τοῦ ἀτόμου!

— Μᾶς καταδικάζουν εἰς διὰ βίου πρόστιμον!

— Εἰς ἰσόβια δεσμά.

Ὅλη ἡ Πλατεῖα τῶν... ἀγάμων φωνάζει, διαμαρτύρεται, ἀγωνιᾷ, ἑνῷ κάθε θηλυκὸ ποὺ ἀρχίζει νὰ πλησιάζῃ τὸ πατροπαράδοτο ράφι, ξεσκονίζεται, ὀπλίζεται μὲ ψαλίδι γιὰ νὰ κόψῃ τὰ... βαμμένα μαλλιά, διορθώνει ἐσσευσμένος τὴν... πρόσοψή της μὲ τὰ προϊόντα τῶν ἰατρείων τῆς καλλονῆς καὶ περμένει τὸν πρῶτον λιποτάκτη τοῦ πεδίου τῆς...λευτεριάς. Ὅλες μαζὶ δὲ ψιθυρίζουν ἐν κατανύξει:

— Ἰδοὺ ὁ νυμφίος ἔρχεται...

Ὄχι φυσικὰ ἐν τῷ μέσῳ τῆς νυκτὸς γιατὶ σήμερα ἔχει τόσο θάρρος κι' αὐτὸς κι' ἐκείνη ποὺ μπορεῖ νὰ τὴν...πλησιάσῃ καὶ ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἡμέρας. Ὁλόκληρα συντάγματα νυμφῶν περμένουν νὰ χορέψουν μετὰ τὸ φῶξ - τρὸτ καὶ τὸ τσάρλεστον καὶ τὸν χορὸν τοῦ Ἡσαΐα. Εἶναι τόσο ἀπαίσιοι οἱ καιροὶ μ' ὅλη τὴ χειραφέτησι ὥστε δὲν εἶναι καὶ δύσκολα, τὰ ἀΰσα, ἁπλὰ νοικοκυροκύρια τῆς γειτονιᾶς.

— Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι τοῦ... φόρου.

Ποῦ καταντήσαμε ἀγαπητοὶ ἐν ἀγαμίᾳ ἀδελφοί! Μᾶς φορολογοῦν ὡς εἴδη...πολυτελείας ἔστω καὶ ἂν ἔχωμε στὴ ράχι μητέρες, ἀδερφές, ἀνηψιές. Εἶναι βέβαια στὰ χρόνια ποὺ φθάσαμε εἶδος πολυτελείας καὶ ἡ λευτεριά. Λὲν εἶναι οἰκονομικώτερο νὰ ἔχῃς γυναῖκα δική σου, παιδιὰ δικά σου, νὰ τρῶς σπῆτι σου, νὰ θὲς τουαλέτες μόνο γιὰ τὴ γυναῖκα σου, νἄχῃς ἀνάγκη παραμάνας, δούλας, σπητιοῦ, ἐξοχῆς γιὰ ὅλους; Ἂν μάλιστα εἶσαι καὶ ἄνθρωπος τοῦ..κόσμου καὶ τοῦ νεωτεριστικοῦ πνεύματος μπορεῖς νἄχῃς καὶ εἰσόδημα καὶ δῶρα καὶ βοηθήματα ἀπό...φίλους. Ἔπειτα ἡ πενθερά; Μιὰ θεία πρόνοια κι αὐτὴ μέσα στὸ σπίτι σου, ἕνας ἄγγελος συμπονιᾶς! Ἐμπρὸς γρινιάρηδες μὴν διστάζετε καθόλου. Ἐγκαταλείψατε τὴν μητέρα σας, τὸν πατέρα σας, ὅπου τύχῃ καὶ προσκολληθῆτε εἰς τὴν... γυναίκα σὰν σὲ σανίδα σωτηρίας. Ἂν ἔχῃ μαλιστα καὶ μερικὰ λεφτά, ἡ δουλειά σας εἶναι ζάχαρη.

Ὁ γάμος εἶν' ὡραῖο πράμμα
Τρὰ λα λα...
Μοῦ τὄπανε πολλοί.

Τὸ λέει καὶ τὸ τραγουδάκι τῆς ὀπερέττας. Καὶ εἶναι ὀπερέττα ὁ γάμος· δημόσιο θέαμα δηλαδὴ εἰς τὸ ὁποῖον φόρον πληρώνουν μόνον οἱ ...θεαταί, ἐκεῖνοι δηλαδὴ ποὺ βλέπουν τὴν παράστασιν ἀπὸ τὴν Πλατεῖαν...τῶν ἀγάμων.

Δὲν μᾶς λέει ὅμως τὸ Ὑπουργεῖον πῶς θὰ κανονισθῇ τὸ ζήτημα τῶν χήρων. Θὰ θεωρηθοῦν ὑπηρετήσαντες; Καὶ οἱ ζωντόχηροι; Γιατὶ ἐδῶ χωρεῖ καὶ νοθεία. Γάμος καὶ διαζύγιον σὲ λίγες μέρες.

Παντρευόμαστε ἂν θὲς
σὰν καὶ τὰ πουλιά...

Πάντως ξέρω ἕνα φιλάργυρο ποὺ ἀπὸ τὸν φόβον τοῦ φόρου θὰ φθάσῃ μ' ἕνα σάλτο μορτάλε ἀπὸ τὴν Πλατεῖαν τῶν Ἀγάμων...στὰ Παντρεμενάδικα.

ΣΥΛΒΙΟΣ

ΣΤΗΛΗ ΣΥΝΕΡΓΑΤΩΝ

ΤΗ ΘΛΙΨΙ ΜΟΥ

Τώρα τὸ βραδάκι σὲ θυμᾶμαι
κι' ὅλο σὲ προσμένω νὰ μοῦρθῆς
Λούλα μου! Θλιμμένος πάντα θάμαι
κι' ἂν εἶν' γι' αὐτὸ σκληρὰ νὰ μ' ἀρνηθῆς.

Καλή μου! Τὴν ἀγάπη μου γιὰ σένα
ἡ μεγάλ' ἡ θλίψι μου τὴ θρέφει
Ἄχ, γιὰ τὴ θλίψι αὐτὴ νὰ ὀψώσωμ' ἔλα
Μιὰ προσευχοὐλα ὀρθρινὴ στὰ νέφη!

Ἔλα λογάκια ἀγνὰ νὰ ποῦμε
γιὰ τὸν ἄπαυτο τὸν πόνο τὸ βαθύ μου
Θὰ εἶνσι, θαρρῶ, τὸ ἴδιο σὰ νὰ ὁμνοῦμε
τὴν κρυφὴ τὴν ἀγάπη μας, ψυχή μου!

Σύρος-6-7-26 ΚΛΕΑΝΘΗΣ

ΤΟ ΑΡΙΣΤΟΥΡΓΗΜΑ ΤΟΥ CLAUDE FARRÈRE

Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΠΟΥ ΣΚΟΤΩΣΕ

13 Αὐγ. 19..

Χθὲς Παρασκευήν, ἐννάτην ἡμέραν τῆς νέας μου ἐν Τουρκίᾳ διαμονῆς, παρουσιάσθηκα, μετὰ τὸ Σελαμλίκι, ἐνώπιον τῆς Α. Μ. τοῦ Σουλτάνου.

Ἤποτα τὸ ἀξιοσημείωτο σ' αὐτὴν τὴν τελετή. Στὸ διάστημα τῆς καρέρας μου, ποὺ ἀλλοίμονο, εἶναι περισσότερο διπλωματικὴ παρὰ στρατιωτική, πολλὲς Μεγαλειότητες μὲ ὑπεδέχθησαν μὲ τὰ ἴδια πάντοτε μειδιάματα, σὲ γραφεῖα τῆς ἴδιας πάντοτε ἐπιπλώσεως.

Ὁ Αὐτοκράτωρ τῶν Ὀθωμανῶν δὲν βλέπω νὰ διαφέρῃ πολὺ ἀπὸ τοὺς συναδέλφους του. Πάντως ὅμως ἔχει ὕψος πιὸ ἐξῦπνο καὶ λιγώτερο τετριμμένο ἀπὸ πολλοὺς ἐξ αὐτῶν. Ἐννοεῖται καὶ ἐδῶ ἡ ἀνάλογη τάξις τῆς ἐθιμοτυπίας καὶ ἡ στερεότυπη συνομιλία σύμφωνα μὲ τὰ ἀναλλοίωτα διεθνῆ ἔθιμα. Ἐὐκολώτατα, χωρὶς προσπάθειες, θὰ μποροῦσα νὰ πιστέψω πῶς βρισκόμουν στὴν Ρώμην ἢ καὶ στὴν Πετρούπολη.

Ἀντιθέτως, πρὸ τῆς παρουσιάσεώς μου, συνέβη κάποιο ἐπεισόδιο, ἀρκετὰ ἀξιοπερίεργο. Ὁ Πρεσβευτὴς καὶ ἐγώ, συνοδευόμενοι ἀπὸ καμιὰ δωδεκαριὰ πρόσωπα τοῦ διπλωματικοῦ σώματος, βρισκόμαστε στὴν αἴθουσα τῆς ἀναμονῆς. Κάτω ἀπὸ τὰ παράθυρα, τὰ τάγματα τῆς φρουρᾶς προετοιμάζοντο γιὰ νὰ λάβουν μέρος στὴν μεγαλοπρεπῆ αὐτὴ παρέλαση, ἡ ὁποία προηγεῖται τῆς προσευχῆς τοῦ Σουλτάνου στὸ τζαμί του.

Ἔξαφνα, ἕνας Τοῦρκος, ἕνας πολὺ ὡραῖος Τοῦρκος Κιρκασιανὸς καταγωγῆς, ἐμπῆκε στὴν αἴθουσα. Ἔλαμπε ὁλόκληρος μέσα στὴν ὁλοκένταη στολή του. Ἐπροχώρησε κατ' εὐθεῖαν πρὸς τὸν πρέσβυν, μὲ ἀπότομο στρατιωτικὸ βῆμα καὶ ὕστερα ἀπὸ μιὰ χειραψία:

— Ἡ ἐξοχότης σας θὰ μοῦ κάνῃ τὴν τιμή;... Εἶπε δείχνοντάς με.

Ἀμέσως ἄκουσα νὰ μὲ ὀνομάζουν ἀκριβῶς καὶ στερεοτύπως:

— Ὁ νέος μου Συνταγματάρχης, Μαρκήσιος ντὲ Σεβὶνιέ Μοντμορού.

Ὁ Νάρκισσος Μπουσσέ, πρίσβυς τῆς Γαλ. Δημοκρατίας, δὲν χάνει ποτὲ τὴν εὐκαιρία ν' ἀραδιάζῃ ὅλους τοὺς βαθμοὺς καὶ τοὺς τίτλους, καὶ φαίνεται πῶς λυπᾶται πολὺ ποὺ δὲν ἔχῃ ὁ ἴδιος).

Αὐτὰ ὅμως εἶναι δευτερεύοντα πράγματα.

Πρὸς τὸ παρὸν δὲν μπορῶ νὰ σκεφθῶ τίποτ' ἄλλο, ἀπὸ αὐτὸν τὸν ὡραῖο Τοῦρκο ποὺ μοῦ κάρφωσε κατάματα τὸ βλέμμα τῶν ναλανῶν ματιῶν του, ἕνα βλέμμα ὀξὺ σὰν σπαθί.

— Δὲν μὲ θυμάσθε, κύριε Συνταγματάρχα; Μεχμὲτ Πασσᾶς!

«Μεχμὲτ Πασσᾶς» ἐδῶ, εἶναι σχεδὸν τὸ ἴδιο μὲ τὸ νὰ σοῦμε στὴ Γαλλία «Κόμης Ἰωάννης» ἢ «Μαρκήσιος Πέτρος». Ὁ Πρέσβυς, συνεπλήρωσε μὲ συγκατάβαση.

—Ἡ Α. Ἐξοχότης ὁ Στρατηγὸς Μεχμὲτ Νζαλετὶν Πασσᾶ, Διευθυντὴς τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς Α. Μεγαλειότητος.

Διευθυντὴς τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου, μ' ἄλλα λόγια ὁ πρίγκηψ τῶν κατασκόπων τῶν Ἀνακτόρων; ὄχι, δὲν μοῦ πέρασε ἀπολύτως καμμιὰ τέτοια σκέψη ἀπὸ τὸ νοῦ μου! Ὁ Τοῦρκος χαμογελοῦσε:

— Θυμάσθε...τὸ «Δελφίνι» τὴν θαλαμηγὸ τοῦ Δουκὸς Ντ' Ἐπερνόν;.....

Ἀμέσως τὰ θυμήθηκα ὅλα!.. Μὰ ποὺ νὰ φαντασθῶ ποτὲ τέτοια συνάντησι, σ' αὐτὴ τὴν αὐτοκρατορικὴ αἴθουσα. Ἤτανε μιὰ παλιὰ Ἱστορία, ἐδῶ καὶ δώδεκα χρόνια!

Ἦταν τὸ πρῶτο μου ταξεῖδι στὴν Κων)πολη, μὲ τὸ «Δελφίνι» ποὺ τώρα ἀπ' τὴν πολυκαιρία ἔχει ἀχρηστευθῆ.

Ἐπειράσαμε ὀκτὼ ἡμέρες ἐμπρὸς στὴν Σταμπούλ. Καὶ τὴν παραμονὴ τῆς ἀναχωρήσεώς μας, ὁ Ντ' Ἐπερνόν, κατάφερε μυστηριωδῶς νὰ περάσῃ στὸ κατάστρωμα κάποιο πρόσωπο, ποὺ ἦταν θαυμάσια μεταμφιεσμένο σὲ ἐπαίτη. Ἦταν ὁ Μεχμὲτ Μπέης, ποὺ τὸν καιρὸ ἐκεῖνο ἔτυχε νὰ πέσῃ στὴ δυσμένεια τῆς Α. Μεγαλειότητος καὶ ποὺ ἔκρινε σκόπιμο ν' ἀναχωρήσῃ ἀπὸ τὴν Τουρκία. Ὁ Μεχμὲτ Μπέης, ὁλόκληρος, ποὺ τώρα, τὸν ξαναβρίσκω εὐνοούμενο Πασσᾶ, Στρατηγὸ καὶ ἀρχηγὸ τῆς μυστικῆς ἀστυνομίας! Τί κωμικὸ ἀλήθεια.

Καὶ πράγματι, δὲν εἶχε πολὺ ἀλλάξει. Τὸν ἀνεγνώρισα γρήγορα. Ἔπειτα συναντᾷ κανεὶς κἄθε ἡμέρα τέτοιου εἴδους στρατιωτικούς, ψηλοὺς σὰν κοντάρια, δυνατοὺς κι' εὐκίνητους σὰν τίγρεις, ποὺ σοῦ καρφώνουν πάντα κατάματα τὰ διαβολικά τους φλογερὰ μάτια. Δὲν ἦταν περισσότερο ἀπὸ πενήντα ἐτῶν αὐτὸς ὁ Στρατηγός, καὶ δὲν ἦταν μόνο αὐλικός. Τὸ 1877, ὑπηρετοῦσε στὸν Τουρκικὸ στρατὸ καὶ στὴν Πλέβνα ἔκασε τέσσαρα ἄλογα στὴν τρεχάλα. Μοῦ τὸ διηγήθηκε ὁ Ντ' Ἐπερνόν...

Καὶ νάτος τώρα ἀρχηγὸς τῶν κατασκόπων. Τί περίεργος τύπος!

Βρισκόμαστε καὶ οἱ δύο κοντὰ σ' ἕνα παράθυρο. Ὁ Μεχμὲτ Πασσᾶς, μὲ οἰκειότητα ἐστήριξε τὸν βραχίονά του στοὺς ὤμους μου καὶ μὲ τράβηξε πρὸς τὰ ἔξω. Κάτω ἀπὸ τὸ δρόμο περνοῦσαν οἱ ζουάβοι μὲ τὶς κόκκινες καὶ πράσινες στολές τους.

— Ἐλάτε, πάστε το! Σᾶς φαίνεται παράξενο ἔ; ποὺ μὲ βρίσκετε πάλι διευθυντὴ τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου... Ναί! Ναί! Καὶ ὅμως εἶναι τόσο φυσικό... Ἐσεῖς οἱ Γάλλοι δὲν τοὺς χωνεύετε τοὺς κατασκόπους. Καὶ ὅμως, καὶ σεῖς ὁ ἴδιος, ἔ; Στρατιωτικὸς ἀκόλουθος! Μεταμφιεσμένος κατάσκοπος· δὲν μπορεῖτε νὰ πῆτε ὄχι.

Ἀκοῦστε ὅμως αὐτό, κύριε Συνταγματάρχα: Οἱ Στρατιωτικοὶ μπορεῖ νὰ εἶναι κατάσκοποι καὶ στὴ Γαλλία ὅπως καὶ στὴ Τουρκία, χωρὶς νὰ μ' αὐτὸ νὰ χάνουν τίποτε ἀπὸ τὸ ἀξίωμα τους, χάρις στὴ στολή τους, ποὺ τοὺς ξεχωρίζει ἀπὸ μακρυὰ στὸν ἐχθρό, σὰ κἄθε ἐχθρό. Μέσα στὸ γαλάζιο στρατιωτικὸν σκεμπαντοῦα, δὲν μποροῦν νὰ σᾶς περάσουν γιὰ προδότη. Καὶ ἐμένα τὸ ἴδιο. Ὅσο μακρυὰ κι' ἂν μὲ ἴδοῦν μὲ τέλογό μου, εἶμαι πάντα γι' αὐτοὺς ὁ Μεχμὲτ Πασσᾶς. Τώρα ὅμως πρέπει νὰ σᾶς ἀφήσω, ἡ Α. Μ. πρόκειται νὰ βγῇ ἀπὸ τὸ Γιλδὶζ καὶ ὀφεῖλω νὰ βρίσκομαι στὴ εἴσοδο, στὸ ἁμάξι του. Ἀλλά, ὀρεβουὰρ ἔ;

Ἔκανε δυὸ βήματα πρὸς τὴν πόρτα καὶ ξαναγύρισε:

— Θὰ ξεχνοῦσα τὸ κυριώτερο. Πάνω δώδεκα χρόνια τώρα ποὺ μοῦ ἐσώσατε τὴ ζωή, ἐσεῖς ἢ οἱ φίλοι σας, δὲν ἔχει σημασία. Εἶμαι πρόθυμος νὰ σᾶς τὸ ἀνταποδόσω, ὁπόταν τὸ θελήσετε, Κύριε Συνταγματάρχα.

Καὶ ἔβγαλε.

Ἕνα τέταρτο ἀργότερα τὸν ξαναεῖδα στὴν αὐτοκρατορικὴ παρέλαση.

Ἀνάμεσα ἀπὸ τὰ συντάγματα ποὺ ἦσαν παρατεταγμένα σὲ τάξη μάχης καὶ ἀπὸ τὶς ὁλοκόκκινες σημαίες— τὶς σημαίες τῆς Πλέβνας, τοῦ Καυκάσου καὶ τῆς Θεσσαλίας—περνοῦσε ὁ Σουλτάνος. Ἡ ἁμαξά του περιεστοιχίζετο ἀπὸ καμιὰ ἑκατοστὴ πασσάδες, μὲ τὰ μεγάλα πράσινα καὶ κόκκινα κόρδονα τους καὶ ὅλο αὐτὸ τὸ πλῆθος ἐβάδιζε πεζῆ, προσπαθοῦντας νὰ μὴ ἀπομακρύνεται ὁ ἕνας ἀπὸ τὸν ἄλλον. Μόνο ὁ Μεχμὲτ Νζαλετὶν, μὲ τὸ ἀριστερό του χέρι ἀκουμπισμένο στὴν πορτίτσα τοῦ ἁμαξιοῦ, δὲν ἔτρεχε. Ἀρκετὸ μόνο στὸ νὰ ξαπλώνῃ τὶς ρωμαλέες κνῆμες του.

Ὕστερα ἀπὸ τ' αὐτοκρατορικὸ αὐτὸ προσκύνημα, ἀκολουθοῦσε τὸ κήρυγμα τοῦ χόντζα ἀπὸ τὸ μιναρὲ του καὶ ἡ ἐπιστροφὴ τοῦ στρατοῦ στοὺς στρατῶνες.

Κατόπιν ἡ ἐπάνοδος τοῦ Σουλτάνου καὶ ἡ δεξίωσις. Στὴν εἴσοδο τοῦ Γιλδίζ, τ' ἁμάξι τοῦ πρεσβευτοῦ εἶχε προχωρήσει. Τὸ δικό μου ὅμως δὲν κατώρθωσα νὰ τὸ βρῶ. Τὸ εἶχα χάσει.

Ἐντελῶς ἀδιάφορος γιὰ τὴ μικρὴ αὐτὴ λεπτομέρεια, ὁ Νάρκισσος Μπουσσέ, μὲ ἐχαιρέτισε μὲ μιὰ πολὺ φιλικὴ χειραψία.

— Ὀρεβουὰρ Συνταγματάρχα μου. Μὰ πῶς; ποῦ εἶναι τ' ἁμάξι σας; Μὴν ἀνησυχεῖτε...ὅμως...ἔ; Δὲν μπορεῖ, ὅπου εἶναι θἄρθῃ. Ὀρεβουὰρ λοιπόν...

Καὶ ἐχάθηκε.

Εἶναι ἀλήθεια, ἀρκετὰ ἐνθαρυντικὸ νὰ σκέπτεται κανεὶς ὅτι ὑπήρξαμε πάντοτε τὸ πιὸ λεπτὸ καὶ πιὸ εὐγενικὸ ἔθνος τῆς Εὐρώπης... καὶ αὐτὸ ἀπὸ χρόνια, ἀπὸ αἰῶνας ὁλόκληρους...

Τὸ μόνο ποὺ τοῦ συγχωρῶ αὐτοῦ τοῦ καλοῦ μας ἀνθρώπου, εἶναι πῶς δὲν θὰ ἐπήγαινε ἀκριβῶς στὴ διεύθυνση ποὺ μένω ἐγώ. Θὰ κατέβαινε πρὸς τὸ Τὸπ - Χανέ, ὅπου τὸν ἀνέμενε ἡ βενζινάκατός του γιὰ νὰ τὸν περάσῃ στὸ Βόσπορο. Ἡ πρεσβεία βρίσκεται ἀκόμα γιὰ ἕξη ἑβδομάδες, στὰ Θεραπιά, στὸ θερινό μέγαρο. Ἐγὼ μένω στὴν πόλη, στὴν ὁδὸν Προύσσης. Ἡ διπλωματικὴ παράδοσις ἀπαιτεῖ ὅπως ὁ στρατιωτικὸς ἀκόλουθος ἐδρεύει στὸ Πέραν καὶ τὸ καλοκαίρι καὶ τὸ χειμῶνα. Εὐτυχῶς ὅμως ἡ ὁδὸς Μπρούς εἶναι δυὸ βήματα ἀπὸ τὸ Τὸπ - Χανέ, καὶ ἀπ' ἐκεῖ πλέον τὸ διάστημα δὲν εἶναι γιὰ συζήτησι.

Τὸ σπουδαῖο πάντως εἶναι πῶς ἐγὼ ἐβρέθηκα στὸ δρόμο μὲ μεγάλη στολὴ καὶ δυὸ ὥρες μακρ

ΔΙΗΓΗΜΑ ΤΟΥ ΤΡΙΣΤΑΝ ΜΠΕΡΝΑΡ

ΟΤΑΝ Η ΑΓΑΠΗ ΞΕΘΥΜΑΙΝΕΙ...

Τί ἀνοησία, μὲ τὴν ἡσυχία τῶν διακοπῶν, κάτω ἀπὸ ἕναν γαλήνιον οὐρανό, μπρὸς σὲ μιὰ θάλασσα ποὺ μόλις φυσδώνει ἀπὸ ἕνα ἀνάλαφρο ἀεράκι,— τί δυστυχία γιὰ τὸ κεφάλι τὸ παλικάρι, τὸν Ἀδόλφο, νὰ βασανίζεται ἔτσι ἀπὸ μιὰ στενοχώρια, ποὺ οὔτε ὁ ἴδιος καλὰ-καλὰ δὲν μποροῦσε νὰ τὴν ἐξηγήσῃ.

Μήπως εἶχε σκεφθῆ, δίχως νὰ τὸ καταλάβῃ, τὴν ἀρώσσεια τῆς ἀδελφῆς του, ποὺ δὲν εἶχε μπορέσει νὰφίσῃ ἀκόμα τὸ Παρίσι ἐξαιτίας ἑνὸς κρυολογήματος ἀπὸ τὸ ὁποῖο δὲν εἶχε ἀκόμα τέλεια ἀναλάβει; Ὄχι· γιατὶ αὐτὴ τὴν μελαγχολία τὴν εἶχε χθές, ὁλάκερη τὴν ἡμέρα, σὲ τρόπο ποὺ στὸ τέλος εἶχε συνηθίσει σ' αὐτὴν τὴν σκέψη. Μήπως εἶχε σκεφθῆ τὰ χοήματα ποὺ χρωστάει; Ὄχι, γιατὶ τὸ τέλος τοῦ μηνὸς ἀρνοῦσε νἀρθῆ ἀκομα.

Μήπως, τελοσπάντων, ἡ αἰτία αὐτῆς τῆς κακῆς διαθέσεως ἦταν τὸ ἄλογό του ποὺ κούσταινε ἀπ' τὸ ξεφβὶ ποδάρι; Ὄχι· γιατὶ ἂν ἔκοὐστανε τὸ ἄλογό του, θὰ τὸ ἄφινε στὸ σταῦλο μερικὲς ἡμέρες, καὶ θὰ ἔχανε μονάχα γι' ἄλλες τόσες τὴν εὐχαρίστηση νὰ πάῃ περίπατο κ,βάλα.

Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία. Ἡ ἀφορμὴ τῆς μελαγχολίας του ἦταν τὸ ὅτι, ξυπνώντας, τὸ πρωΐ, ἐθυμήθηκε πὼς σήμερα ἦταν Τρίτη, καὶ πὼς ἔπρεπε νὰ γράψῃ στὴν ἀγαπημένη του.

Ἡ κυρία Σερνουζὸν εἶχε πάει στὰ Πυρηναῖα μαζὶ μὲ τὸν ἄντρα της. Μὲ τὸν Ἀδόλφο ἀλληλογραφοῦσε κάθε τρεῖς ἡμέρες, μονάχα, γιὰ νὰ μὴν πηγαίνῃ πολὺ συχνὰ στὸ ταχυδρομεῖο, στὸ ποστ ρεστάντ. Τοῦ εἶχε στεῖλει χθὲς ἕνα γράμμα ἀπὸ ὀχτὼ σελίδες, ποὺ ὅμως ἄξιζαν γιὰ δεκάξη· γιατὶ ἡ κυρία Σερνουζὸν εἶχε τὴν συνήθεια νὰ γράφῃ πρῶτα κατὰ πλάτος ὅπως γράφουμε ὅλοι, κι' ὕστερα, ἀφοῦ ἐγέμιζε τὴν κόλλα, ἔγραφε καὶ κατὰ μάκρος ἐπάνω στὶς γραμμένες ἤδη σελίδες· πρᾶγμα ποὺ ἐκαθιστανε πολὺ κοπιαστικὸ στὸ διάβασμα τὰ γράμματά της. Ὁ Ἀδόλφος εἶχε καθιερώσει τὴν συνήθεια νὰ τῆς ἀπαντᾷ πάντοτε μὲ τέσσαρες σελίδες. Ὀπωσδήποτε ομως ἔπρεπε κι' αὐτὲς νὰ τὶς γεμίζῃ ἀπὸ ἄκρη σ' ἄκρη.

Τὰ γράμματά του ἐπροτιμοῦσε πάντα νὰ τὰ γράφῃ στὸ Καζίνο, γιατὶ ἐκεῖ ἔβρισκε χαρτὶ μὲ ἐπικεφαλίδα ὅπου ἦταν ζωγραφισμένη μιὰ παραλία γεμ τη ἀπὸ παιδιὰ κι' ὡραῖες λουόμενες, μπροστὰ σ' ἕνα σημαιοστόλιστο ξενοδοχεῖο, πολὺ μεγαλύτερο ἀπὸ τὸ ἀληθινό. Αὐτὴ ἡ εἰκονογραφία, πολὺ καλλιτεχνική, ἔπιανε τὸ μισὸ σχ.δὸν ἀπὸ τὴν πρώτη σελίδα.

Ὕστερ' ἀπὸ τὸ πρόγευμά του λοιπόν, ἐπῆγε ὁ Ἀδόφλος στὸ Καζῖνο. περνώντας τὰ στενὰ δρομάκια τῆς νορμανδικῆς πολίχνης. Ἐπερπατοῦσε ἀργὰ-ἀργὰ γιὰ νὰ γίνῃ ὁ πηγαιμός του λιγώτερο σύντομος. Ἕνας σύυλος ποὺ ἔξυνε τὸ ἔδωφος μὲ τὰ νύχια του, τοῦ κίνησε τὴν περιέργεια. Εσυγκινήθηκε πολὺ γιὰ κάποιο κοριτσάκι ποὺ ἔλλαιγε· γιατὶ τοῦ ἄμεσε νὰ ἔχῃ καλὰ αἰσθήματα ὅταν δὲν τὰ ἔνοιωθε σὰν ὑποχρεωση.

Ἐστάθηκε κάμποσην ὥρα μπροστὰ σ' ἕνα ἀλαντοπωλεῖον, κοιτἀζοντας τὰ διάφορα χοιρινά, τὰ λουκάνικα, τὶς καπνιστὲς γλῶσσες, καὶ, γιὰ νὰ φύγῃ, ἐχρειάστηκε νὰ πιρουσιαστῆ στὴν πόρτα ὁ καταστηματοχῆς, ποὺ μ' ἕνα φιλικὸ χαμόγελο, τοῦ ἔδιυε νὰ καταλάβῃ πὼς ἦταν πρόθυμος νὰ τὸν ὑπηρετήσῃ. Λίγα βήματα παραπέρα ἔγινε ἀφορμὴ νὰ ἐλπιση ἄλλο τόσο μάταια, κάποιος ἐμπορος παιδικῶν παιχνιδιῶν, καὶ μ' ἕνα νέο σταμάτημά του σ' ἕνα ἄλλο μαγαζὶ ἐξύπνησε πάλι τὰ ἀπ καιρὸ κοιμισμένα ὄνειρα μανῆς ἀλοιθωρῆς ποὺ πουνοῦσε κούκους γιὰ τοὺς πελάτες τῶν λουτρῶν.

Ἀλλὰ ἔφτασε στὸ καζίνο, ἐπῆγε κι ἔπιασε μιὰ θέση σπὴν ταράτσα, ἀπέναντι στὴν ὀκνηρὴ θάλασσα ποὺ μόλις ἀκούγονταν ὁ ἤσυχος καὶ μονότονος ἀνασασμός της. Ἐπαράγγειλε νὰ τοῦ φέρουν μισὸ παγωτό, καφέ, καὶ τὰ χρειαζούμενα γιὰ νὰ γράψῃ. Τοῦ ἔφεραν ὅ,τι ἐχρειαζονταν γ ἀ τὸ γράψιμο, μὲ ἀσπλαχνη προθυμία. Ὅμως αὐτὸς ἐπερίμενε πρῶτα τὸ παγωτό, γιὰ νὰ τὸ φάῃ πρὶν ἀρχίσει νὰ γράφῃ, ὥστε νὰ μὴν ἀναγκαστῆ νὰ διακόψῃ τὸ γράμμα του.

Ὡστόσο, ἕνα παγωτό, καὶ στὸ πιὸ ἀργοκίνητο καζινο τοῦ κόσμου, ὅπου σέρνουν τὰ πόδια των τὰ πιὸ λυμφατικὰ γκαρσόνια ποὺ ἐγέννησε ποτὲ ἡ φύσις, στὸ τέλος τέλος ἔοχεται σὲ κεῖνον ποὺ θὰ τὸ ζητήσῃ. Καὶ ὅταν ἔρθῃ. πρέπει χωρὶς ἄλλο νὰ φαγωθῆ, γιὰ νὰ μὴ λυώσῃ. Καὶ ὅσο μικρὲς κι' ἂν εἶναι οἱ κουταλιές, ὅσο μεγάλα κιὰν εἶναι τὰ χρονικὰ διαστήματα ἀπὸ τὴν μιὰ ὥ. στὴν ἄλλην, τὸ παγωτὸ πάντοτε τελειώνει μιὰ φορά. Ἤτανε πιὰ ἀναγκασμένος νὰ πάῃ στὰ χέρια του τὸν κοντυλοφόρο, ν' ἀνοξῇ τὸ μπλόκ, καὶ νὰ γοαψῃ κάτω ἀπ' τὴν εἰκόνα τοῦ σημαιστόλιστου ξενοδοχείου:

«Ἀγαπημένη μου ἀγαπούλα».

Τί νὰ γραψῃ κατόπιν;

Νὰ τὴς πῆ ὅτι ἔλαβε τὸ γράμμα της:

«Ἔλαβα τὸ γλυκὸ σου γράμμα, ἀγαπημένη μου». Αὐτὲς οἱ ἐπαναλήψεις δὲν τοῦ φάνηκαν ἄσχημες

«Τὸ διάβασα καὶ τὸ ξαναδιάβασα, τὸ φιλησα δέκα φορές, ἑκατὸ φορές, χίλιες φορές».

Θὰ μποροῦσε νὰ ἔλεγε μιὰ καὶ καλὴ «χίλιες φορές». Ὅμως αὐτὸ τὸ προοδευτικὸ ἀνέβασμα ἦταν πολὺ χρήσιμο στὴν περίσταση καὶ ἦταν καὶ πιὸ ρητορικὸ· συνάμα.

Δὲν εἶχε τίποτε ἄλλο νὰ πῆ γιὰ τὸ γράμμα της, ποὺ εἶχει λάβει. Δὲν ἔλειπαν πιὰ παρὰ δύο γραμμὲς γιὰ νὰ φτάσῃ στὸ τέλος τοῦ πρώτου κατεβατοῦ. Τὸ κατώφθεσε ὅμοοφα ὅμοοφα, χάρις σὲ μερικὰ ὁρμητικὰ «Σὲ λατρεύω!» ἀραιωμένα, τὸ ἕνα ἀπὸ τἄλλο, μὲ κάμποσα ἀποσιωπητικά.

Ἔψαξε γιὰ σκουπόχαρτο, προτοῦ νὰ γυρίσῃ τὸ φύλλο Σπουπόχαρτο δὲν ὑπῆρχε. Ἐζήτησε ἀπὸ τὸ γκαρσόνι.

Ἄμα ἐγύρισε τὸ φύλλο, σιδερώνοντας μὲ τὰ δάκτυλά του τὴν τσάκιση μὲ πολλὴ ἐπιμέλεια εὑρέθηκε μπροστὰ σὲ μίαν ἔκτασιν ἀπὸ ἄσπρο χαρτὶ ἀρκετὰ σημαντική. Τοῦ φάνηκε σὰ νὰ τὸν ἔπιασε ἡ θάλασσα, βλέποντας το καὶ γέροντας πίσω ἐστηριχτηκε στὴ ράχη τῆς καρέκλας του.

Τὶ νὰ τῆς γοαψῇ; Πῶς πρνὰ τὸν καιρόν του; Δὲν εἶχε ἄλλο νὰ τῆς διηγηθῇ παρὰ ἕναν περίπατο μὲ τὸ ἀμάξι.

«Χτὲς ἐπήγ με μὲ τὸ ἀμάξι ἔως τὸ Μπακερβίλ. Εἶναι ἕνα χωριὸ ἀρκετὰ ὁμοφο, ἐφτάμισυ χιλιόμετρα μακρυὰ ἀπὸ ἐδῶ. Ὁ περιπατος ἦταν γιὰ μένα ἀρκετὰ πένθιμος .... Μοῦ εἶναι ἀδύνατο νὰ διασκεδάσω χωρὶς ἐσένα.»

Ἐν εἶχε νὰ τῆς πῆ τίποτε ἄλλο γιὰ τὸν ἑαυτό του· ὅμως ἔκειτ.ο τὶ ἔκανε;

«Ἐσύ, μικρή μου ἀγαπημένη, τὶ κάνεις αὐτοῦ; Διασκεδάζεις; Ἀ, εἶμαι βέβαιος πώς, ὅ,τι κιὰν μοῦ πῆς, ἐοὺ διασκεδάζεις μ χρυὰ ἀπὸ μένα!.. Κι' αὐτὸ μὲ κάνει νὰ λυποῦμαι, νὰ θυμώνο πάρα πολύ.»

Εἶχε βρῆ ἀφορμὴ γιὰ κάποια μικρὴ σκηνὴ ζηλοτυπίας, γιὰ παράπονα καὶ κλαψίματα πού, βαλμένα στὸ χαρτὶ μὲ γρήγορο καὶ εὔθυμο χέρι, τὸν ἔφεραν στὸ τέλος τοῦ δευτέρου κατεβατοῦ.

Μπαίνοντας στὴν τρίτη σελίδα, εὑρέθηκε πάλι σὲ κιινούργια καὶ μεγαλύτερη ἀγωνία. Καὶ, ξαναδιαβάζοντας ἐκεῖνα ποὺ εἶχε ὡς ἐκεῖνην τὴν ὥρα γράψει, ἐβρῆκε ὅτι εἶχε πάρα πολὺ τυχνόσει τῆς γραμμές, μολονότι ἦταν ἀρκετὰ ἀραιὲς ὅπως ἦταν. Ἔψαξε νὰ βρῆ τίποτε ἄλλο ἀκόμα ἀπάνω στὸ θέμα τῆς ζηλοτυπίας.

«Γιατί. νὰ ξέ ης, πὼς ἡ ἰδέα ὅτι θὰ μποροῦσες ποτὲ νἀγαπήσῃς κάποιον ἄλλον μὲ κάνει νὰ χάνω τέλεια τὰ λογικά μου...»

Γιὰ κακή του τύχη, τὸ γκαρσόνι, ζυγώνοντας τον γιὰ νὰ τὸν ρωτήσῃ ἂν μποροῦσε νὰ πάῃ τὴν καράφα μὲ τὸ παγωμένο νερό, τὸν ἔκανε νὰ χάσῃ τὸ νῆμα τῶν ἰδεῶν του.

Ἀκούμτησε στὴν καλαμαριὰ τὸν κοντυλοφόρον του, κι' ἄρχισε νὰ κοιτἀζῃ τὴν θάλασσα...

— Τὸ κάτω-κάτω, ἐσκεφθηκε δὲν ἔχω τίποτα νὰ κάμω ἰσαμε τὶς πέντε. Θὰ μείνω ἐδῶπέρα. Θὰ προσθέτω κάθε τόσο, δίχως νὰ τὸ καταλαβαίνο, κι' ἀπὸ μιὰ μικρὴ φράση, κι' ἔτσι στὸ τέλος θὰ γεμίσῃ ἡ κόλα μοναχῆ της.

Ἐκείνη τὴν στιγμὴ ἐπαρουσιάστηκε στὴν πόρτα τοῦ Καζίνου ὁ Κάρολος Τώνης. Τὸν ἐχαιρέτησε κ' ἐπῆγε κ' ἐκάθισε στὸ ἴδιο τραπέζι.

— Γράφεις;

— Ναί, ἀποκρίθηκε ὁ Ἀδόλφος.

— Τελείωσε τὸ γράμμα σου, εἶπε Καὶ ὕστερα παίξουμε κανένα μπιλιάρδο.

Ὁ Ἀδόλφος, μὲ ἀπελπισμένη προσπάθεια, ἔσκυψε ἀπάνω ἀπὸ τὸ χαρτὶ του σὰν ἐπιμελὴς μαθητής. Μὰ δὲν μποροῦσε νὰ βοῇ τίποτα πιά. Τὸ μυαλό του ἐπήγαινε διαρκῶς στὸ μπιλιάρδο ποὺ εἶχε παίξει τὸ περασμένο βράδι κι' εἶχε κερδίσει τὸν Τώνη μὲ δώδεκα πόντους. Σήμερα θὰ τὸν κέρδιζε ἀσφαλῶς μὲ εἴκοσι... Βλέποντας τὸν ὁ Τώνης πὼς δὲν ἔγραφε, ἐνόμισε πὼς μποροῦσε νὰ τοῦ μιλήσῃ.

— Τὸ ἔμαθες τὸ δυστύχημα ποὺ ἔγινε σήμερα τὸ πρωΐ λιγο παραέξω ἀπὸ τὸ Σουδεβάλ; Γιὰ κείνη τὴ βάρκα μὲ μερικοὺς ποὺ ἐπήγαιναν περίπατο καὶ ἀναποδογυρίστηκε... Γιὰ ἕναν νέον εἰκοσιδύο χρόνων ποὺ δὲν μπόρεσαν νὰ τὸν βροῦν πουθενά;

— Ὄχι, εἶπε ὁ Ἀδόλφος, δὲν ἄκουσα τίποτα...

Καὶ ἄρχισε νὰ γράφῃ κατευθουσιασμένος: «Φαντάσου, μικρή μου ἀγαπημένη, ὅτι ὅλο τὸ χωριὸ ἐδωπέρα βρίσκεται σὲ πένθος αὐτὴν τὴν στιγμὴ ἐξαιτίας ἑνὸς φριχτοῦ δυστυχήματος. Ἔξω ἀπὸ τὸ Σουδεβάλ, πολὺ κοντὰ στὸ χωριό μας, ἀναποδογυρίστηκε σήμερα τὸ πρωΐ μιὰ βάρκα γεμάτη ἀπὸ κόσμο, ποὺ εἶχαν βγεῖ γιὰ περίπατο. Ἕνας νέος ποὺ ἤτανε μέσα ἐχαθηκε τελείως. Δὲν εἶναι φρικτό, ἀγάπη μου!... Φαντάσου ἕνας νέος εἰκοσιδύο χρόνων!... Τὸ μυαλό μου ἐπῆγε ἀμέσως στὶς ἐκδρομὲς ποὺ συνη ἰζεις νὰ κάνῃς αὐτοῦ, στὸ βουνό. Μὴ βάζεις σὲ κινδυνο τὴν ζωή σου, ἀγαπημένη μου ἀγαπούλα. Τὶ ἤθελε νὰπ.ογίνω ἐγὼ δίχως ἐσένα;...»

Μερικὲς σκέψεις ἀκόμα ἀπάνω στὸ θάνατο τὸν ἀξίωσαν νὰ φτάσῃ αἰσιως στὸ τέλος τοῦ τελευταίου κατεβατοῦ, σὲ τρόπον ὥστε ἀναγκάστηκε νὰ φεραῖ φιλιά, σάμπως νὰ ξεχείλιζε ἡ καρδιά του ἔξω ἀπὸ τὸ χαρτὶ τοῦ γράμματος.

Ὁ φόβος — Ἡ χαρὰ — Ἡ κατάπληξις — Τὸ μυστικὸ

ΙΣΤΟΡΗΜΑ ΤΟΥ κ. Θ. ΒΕΛΛΙΑΝΙΤΟΥ

Η ΜΗΤΕΡΑ ΤΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ

Ὅταν ἤμουν εἰς τὸ Ναύπλιον ἔσπευσα νὰ ἐπισκεφθῶ τὴν κυρίαν Καλλιόπην Παπαλεξοπούλου. Ἦτο ἡ διασημοτέρα προσωπικότης τῆς παλαιᾶς προτευούσης. Εἶχεν ὀνομασθῆ μητέρα τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1862. Ἄλλοι ἦν ἀπεκαλοῦν Κυρίαν Ρολὰν καὶ ἄλλοι τῆς ἰδίου διάφορα ἄλλα ὀνόματα, ὡς Καυλιότα Κουδέ κιλ. Αὐτὴ εἶχεν ἐμψυχώσει τὴν κατὰ τοῦ Ὄθωνος ἐξέγερσαν. Ἐθεώρησα λοιπὸν καθῆκον μου νὰ ὑπάγω διὰ νὰ φιλήσω τὸ χέρι τῆς Κυρίας Καλλιόπης. Εἰς τὴν ἡλικίαν ποῦ μόλις δύουν τὰ εἴκοσι χρόνια, ὅλοι εἶναι ὁλίγον ἐπαναστάται. Ἡ συντηρητικότης ἀρχίζει ὅταν παρουσιασθῇ ἡ ἀρτηριοσκλήρωσις, ἡ ποδάγρα καὶ ὁ ξεροβήχας ἀπὸ τὸ σιγάρο. Ἐγὼ μόλις κατελθὼν ἀπὸ τὴν Ἑλβετίαν, ὅτε εἰ ἐπαναστατικαὶ ἰδέαι ἐκυκλοφόρουν σὰν χάλκινα κανίκια, ἐτρεφόμην μὲ τὰς θεωρίας τοῦ Χέρτσεν καὶ τοῦ Μπακούνιν καὶ ἔσπευσα νὰ χαιρετίσω τὴν Κυρίαν ἡ ὁποία ἐνσάρκωνε τὴν ἐπανάστασιν.

Τὴν ἡμέραν ποῦ τὴν ἐπεσκέφθην ἦτο πλουγιασμένη μέσα εἰς ἕνα ἀπέριττον δωμάτιον, μὲ ἔλαφρὰ παραπετάσματα εἰς τὰ παράθυρά του, μὲ ἕνα μικρὸ τραπέζακι πλησίον εἰς τὸ κρεββάτι της καὶ ὀλίγα παλαιὰ καθισματα ρυθμοῦ Λουδοβίκου Φιλίππου. Εἰς τὸ τραπέζακι εὐρίσκοντο ὀλίγα λουλούδια καὶ χάρτης ἐπιστολογραφίας. Ἡ Κυρία Καλλιόπη,—ἔτσι τὴν ἔλεγον ὅλοι—ἐόέχετο πλαγιασμένη τοὺς ἐπισκέπτας της. Ὄχι διότι ἔπαοχεν, ἀλλὰ διοτι προειμία τὴν θέσιν αὐτὴν ὡς ἀπαραιτήτωτέραν διὰ τὴν ἡλικίαν της. Εἶχε γηράσει πολύ. Αἱ ρυτίδες εἶχον αὐλακώσει τὸ ἄλλοτε χαρίεν καὶ περικαλλὲς προσωπόν της. Τὰ μαλλιά της ἐντούτοις διατηροῦντο καταμαυρα, τὰ μάτια της ἦσαν γεμάτα ζωήν, καὶ ἡ μνήμη της διαυγεστάτη. Ἔτσι κατακειμένη ὅλην τὴν ἡμέραν ἐδιάβαζεν ἐφημερίδας καὶ περιοδικά. Παρηκολούθει τὴν φιλολογίαν καὶ ἐγνώριζεν ἐκ μνήμης ὅλα τὰ ποιήματα τοῦ Σούτσου, τοῦ Ραγκαβῆ καὶ τοῦ Ἀγιλλέως Παράσχου. Εἶχε τὰς πολιτικὰς της συμπαθειας καὶ ἐδανιμαζε τὸν Τρικούπην.

Εἰς τὸ Ναύπλιον εἶχε μεταβῆ ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τοῦ Καποδιστρίου. Ἔτσι παρέξτη μάρτυς ὅλων τῶν θλιβερῶν ἐκείνων συμβάντων.

Κατήγετο ἀπὸ τὰς Πάτρας καὶ ἦτο θυγάτηρ τοῦ δημογέροντος Καλαμογδάρτη. Ὅταν ἐξεοράγη ἡ ἐπανασταοις τοῦ 1821 καὶ ὁ ἀρχιεπίσκοπος Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανὸς ὥρκιζε τοὺς ἐπαναστάτας ἐμπρὸς εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Ἀνδρέου, αὐτή, μικρὰ κοραλίς, κατέφυγεν εἰς ἕνα εὐρισκόμενον εἰς τὸν λιμένα ἰστιοφόρον Ἰθακησίου ποιοάρχου, ὅπου τὴν ὡδήγησε μετημφιεσμενην ὁ δημογέρων Θάνος Κανακάρης. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἐποχὴ ἐκείνη ἦτο εἰς ἄκρον περιπετειώδης, ἡ διήγησίς της ὡμοιαζεν ὡς μυθιστόρημα Οἱ Τοῦρκοι τὴν κατεδιώξαν καὶ κατὰ τὴν φυγὴν ἡ τρυφερὰ κοραλίς ἔλαοε τὰ χουσᾶ πασουμάκια της καὶ ἀνῆλθε γυμνόπους εἰς τὸ ἐπτανησιακὸν σκάφος. Ἔπειτα ἠκολούθησαν ἄλλαι περιπετειαι· τὸ πλοῖον κατέπλευσεν εἰς τὴν Ζάκυνθον, ἀλλ' ἐκεῖ παρέμεινεν ἐπὶ σαράντα ἡμέρας εἰς τὸ λοιμοκαθαρτήριον ἐκτελοῦν κάθαρσιν. Ὅταν ἐτελείωσεν αὕτη, ὁ τρμπερος ἐκεῖνος ἁρμοστης τῆς Ἑπτανήσου Μαιτλαν διεταξε νὰ ἐκδιώξουν καὶ αὐτὴν καὶ τοὺς ἄλλους προσφυγας διὰ νὰ μὴ φαγῇ ὅτι ἡ Ἰόνιος Πολιτεια, — χαρα στὴν πολιτείαν — παρεβαιζε τὴν οὐδετεροτητα. Ὁ τουρκικος στόλος περιμεν ἔξωθεν τῆς Ζακύνθου ἐπιδιωκε νὰ σύλλαβῇ αὐτοὺς διὰ νὰ τοὺς ἀπαγάγῃ εἰς τὴν αἰχμαλωσίαν ἢ νὰ τοὺς πωλήσῃ εἰς τὴν Αἴγυπτον. Ἀλλ' ὁ Ἰθακήσιος πλοιαρχος τοὺς μετέφερεν εἰς τὴν Ἀγκῶνα, ὅπου εἶχαν ἡσυχιαν τρώγουσα τὸν ξηρὸν ἄρτον τῆς ξενητιάς. Ἐκει διέμεινε καὶ' ὅλον τὸν ἀγῶνα. Ἔλαβε καλλιστην μορφωσιν, ἐξέμαθε τὴν Ἰταλικὴν καὶ τὰ ὀλίγα γαλλικὰ ποῦ ἐγνώριζεν. Ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Ἑλλάδα προτοῦ λήξῃ ἡ ἐπανάστασις· ἦτο περιζήητος νύμφη, ἐπανδρεύθη δὲ τὸν Παπαλεξόπουλον καὶ ἐγκατεστάθη ἔκτοτε εἰς τὸ Ναύπλιον.

Τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἤρχισε νὰ σχηματίζεται ἑλληνική κοινωνία εἰς τὴν πόλιν ταύτην. Εἶχον συγκεντρωθῆ περὶ τὸν Ἰωάννην Καποδίστριαν ὅλοι οἱ ἀρχηγοὶ τοῦ ἀγῶνος, οἱ ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐρχόμενοι λόγιοι "Ἕλληνες καὶ πολυάριθμοι φιλέλληνες. Ἡ μικροκοινωνία ἐκείνη, μὲ ὅλην τὴν φτώχιαν της, ἤρχισε νὰ κινῆται καὶ νὰ ζῇ. Διεσκέδαζε, ἐχόρευε καὶ προσπαθοῦσε νὰ λησμονήσῃ τὰς συμφορὰς τοῦ πολέμου. Ἡ κυρία Καλλιόπη ἐνεθυμεῖτο ὅλα ταῦτα καὶ ὅλα τὰ πρόσωπα. Τὸν Καποδίστρια μὲ τὸ ὀχρὸν πρόσωπόν του, μὲ τὸ ξυρισμένο μουστάκι του, φραγκοντυμένον, ἤπιον, εὐγενικὸν πρὸς ὅλους, περιποιητικὸν πρὸς τὰς Κυρίας, τὸν ἐνθυμεῖτο ζωηρότατα. Ὁ λαὸς τὸν ὠνόμαζεν ἐξοχότατον Μπάμπα-Γιάννην, οἱ δὲ μορφωμένοι ἁπλῶς ἐξοχότατον.

Ἐνθυμοῦμαι τὴν περιγραφὴν ποὺ μοῦ ἔκαμεν ἑνὸς χοροῦ, ποὺ ἐδόθη εἰς τὸ Βουλευτικόν, ὡς νὰ παρίστατο τὴν προηγουμένην εἰς αὐτόν. Εὑρίσκετο πλησίον τοῦ στρατάρχου Μαυζῶνος καὶ εἶδεν ἕνα τοῦρκον βέην καθήμενον εἰς ἕνα σοφᾶ μὲ βγαλμένα τὰ παπούτσια του. Μαζί της-εὐρίσκετο ἡ κυρία Καλλέργη, ἡ ὡραία ἐκείνη γυνή, διὰ τὴν ἀπόκτησιν τῆς ὁποίας ἐπολέμησαν λυσσωδῶς ὁ Νοταρᾶς μετὰ τοῦ Καλλέργη καὶ διὰ τὴν ὁποίαν ὁ πρῶτος ἔκαυσε τὸ Σοφικόν. Ὁ Καποδίστριας μετὰ τοῦ Γάλλου στρατάρχου τὰς ἐπλησίασαν καὶ ἐχαριτολόγουν μαζί τους. Ὁ κατάκοπος ἐκ τῆς καθημερινῆς ἐργασίας καὶ τῶν σκέψεων Κυβερνήτης, εὑρισκεν ἀνακούφισιν νὰ περιποιῆται τὰς δύο ὡραίας Κυρίας, αἱ ὁποῖαι δειλαὶ ἐκοκκίνιζαν, τότε πρῶτον φαινόμεναι ἐμπρὸς εἰς τόσον ἐπίσημα πρόσωπα.

Ἔπειτα ἡ κυρία Καλλιόπη εἶχεν ἴδει τοὺς ναυάρχους τοῦ Ναναρίνου καὶ ἐφιλήσε τὰ χέρια τους, αὐτοὶ δὲ ἀνταπέδιδον τὸ χειροφίλημα εἰς τὴν ἡεραὶν Ἑλληνίδα. Τὰς ὡραίας ὅμως αὐτὰς ἡμέρας διεδέχθησαν ἄλλαι πένθους καὶ ἀμφιβολιῶν. Ἀλλ' ἔπνευσαν εὐμενέστεροι ἄνεμοι μὲ τὴν ἄφιξιν τοῦ Ὄθωνος, ἡ δὲ δειλὴ ἐκείνη νέα κατέστησε τὸ σπίτι της τὸ κέντρον τῆς ναυπλιακῆς κοινωνίας. Μετὰ εἴκοσιν ἔτη ἀπέδωνεν ὁ σύζυγός της καὶ ἡ κυρία Καλλιόπη εἶχεν ἀπομονωθῆ εἰς τὸ σπίτι της. Δὲν ἐξῆρχετο διόλου ἐξ αὐτοῦ καὶ κατεγίνετο ἀναγινώσκουσα καὶ ἀλληλογραφοῦσα. Ἐν τούτοις διετήρει ἀπείρους φίλους καὶ ὅσοι ἐπερνοῦσαν ἀπὸ τὸ Ναύπλιον ἔδεωροῦσαν καθῆκόν των νὰ μεταβοῦν καὶ νὰ τῆς προσφέρουν τὰ σεβάσματά των. Ἀνέπτυξε τοιουτοτρόπως σχέσεις καὶ ἐκ τὴν Ἑλλάδα.

Ἀλλ' ὅταν νέα σύννεφα ἐσκέπασαν τὸν ἑλληνικὸν οὐρανὸν καὶ τὰ πολιτικὰ ζητήματα συνετάρασσον τὴν ἑλληνικὴν κοινωνίαν, ἤτις εἶχεν ἐξεγερθῆ κατὰ τῆς δυναστείας τοῦ Ὄθωνος, τὸ Ναύπλιον ἔγινε τὸ κέντρον τῶν ἀντιδραστικῶν καὶ τὸ σπίτι τῆς κυρίας Καλλιόπης ἡ ἑστία τῆς ἐπαναστάσεως. Ἡ κυρία Καλλιόπη δὲν εὑρίσκετο τότε εἰς τὴν πρώτην νεότητα· ἀλλὰ διέσωζεν ὅλην τὴν χάριν της, τὴν ὁποίαν καθίστα ἐπιδεικτικωτέραν ἡ εὐφυΐα καὶ ἡ εὐγλωττία της. Τὴν ἐποχὴν ἐκείνην εἶχεν ἐκδοθῆ ἡ ἱστορία τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ Μιτιέ, μεταφρασμένη ἀπὸ τὸν Εὐστράτιον Σίμον. Τὴν εἶχε φοφήσει ὁλόκληρον. Ἡ φαντασία της εἶχε θεομανθῆ καὶ ἠθέλησε νὰ πάῃ εἰς τὸ Ναύπλιον τὸ πρόσωπον τῆς κυρίας Ρολὰν. Αἱ αἴθουσαί της εἶχαν ἀνοιχθῆ εἰς τοὺς ἀντιφρονοῦντας. Αὐτὴ δὲ ἐν μέσῳ αὐτῶν ἠγόρευε θαρραλέα ποοτρέπουσα τὴν ναυπλιακὴν νεολαίαν πρὸς ἐπανάστασιν καὶ μεταδίδουσα τὸ μῖσος αὐτῆς κατὰ τοῦ Ὄθωνος.

Ἡ ἐπανάστασις ἐξεοράγη τὴν νύκτα τῆς 14ης Φεβρουαρίου τοῦ 1862. Ὁ Θοασύβουλος Μάνος ἐιφήσας καὶ ἀκολουθούμενος ὑπὸ στρατιωτῶν διῆλθε τὴν πλατεῖαν τῶν Τριῶν Ναυάρχων, ἐσταμάτησε κάτω ἀπὸ τὸ σπίτι τοῦ Δημάρχου καὶ ἐκραύγασε:

— Κύριε Δήμαρχε, ὅλα εἶνε ἕτοιμα· καλέσατε τὸ δημοτικὸν συμβούλιον.

Μετ' ὀλίγον γενικὴ συνάθροισις ἐκάλεσε τοὺς στρατιώτας εἰς τὰ ὅπλα. Πυροβολισμοὶ ἐρρίπτοντο ἀπὸ ὅλα τὰ σπίτια. Ἀπὸ τοῦ ἐξώστου τῆς Κυρίας Παπαλεξοπούλου ἐδόθη τὸ σύνθημα, ἀμέσως δὲ συνελήφθησαν ὁ νομάρχης καὶ ὁ συνταγματάρχης Ζορμπᾶς, οἱ ὁποῖοι ἐκλείσθησαν εἰς τὰς φυλακὰς τῆς Ἀκροναυπλίας μέχοι τῆς 5 Ἀπριλίου. Ἡ φρουρὰ ἡγουμένης τῆς μουσικῆς κατῆλθεν εἰς τὴν πλατεῖαν ὅπου ἐκατοικοῦσεν ἡ κυρία Καλλιόπη. Αὕτη ἐξελθοῦσα εἰς τὸν ἐξώστην ἠγόρευσε καὶ κατέλῃξε τὴν ἀγόρευσίν της εἰποῦσα:

— Πατριῶται! Τὸ Μεσολόγγι ἐξηησφάλισε τὴν ἐλευθερίαν τῆς Ἑλλάδος· τὸ Ναύπλιον θέτει σήμερον τὰς βάσεις τῆς ἀσφαλείας τῶν ἐλευθεριῶν μας.

Τὸ τί ἔγινεν ἐκεῖ δὲν περιγράφεται· τὸ πλῆθος εἶχεν ἀλλοφρονήσει· ἔκλαιε καὶ ἀπεκάλει τὴν Κυρίαν Καλλιόπην μητέρα τῆς ἐπαναστάσεως.

Ἡ ἀνταρσία ἐγενικεύθη· ὁ Κορωναῖος ἐζήτει νὰ βαδίσωσι κατὰ τῶν Ἀθηνῶν καὶ νὰ κηρύξωσιν εἰς τὴν πρωτεύουσαν τὴν ἔκπτωσιν τοῦ Ὄθωνος. Ἀλλὰ τὰ συμβούλια κατηνάλωσαν χρόνον εἰς μάτην καὶ μετὰ τινας ἡμέρας ἐπαρουσιάσθη ὁ στρατηγὸς Χὰν ἐπὶ κεφαλῆς τῶν βασιλικῶν στρατευμάτων καὶ ἐπολιόρκησε τὴν πόλιν. Ἡ στάσις μετεβλήθη εἰς ἐμφύλιον πόλεμον. Πλέον τῶν ἑκατὸν ἐφονεύθησαν. Ὁ Κορωναῖος ἐτραυματίσθη καὶ συνελήφθη· ἡ πόλις ἤρχισε νὰ πάσχῃ καὶ οἱ ἐπαναστάται ἐσυνθηκολόγησαν. Οἱ πρωτοαίτιοι ἐξωρίσθησαν καὶ ἀπῆλθον ἄλλοι εἰς τὴν Σμύρνην κα

ΑΠΟ ΤΑ ΑΡΙΣΤΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΞΕΝΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ

ΤΙΠΟΤΕ ΛΙΓΩΤΕΡΟ, ΤΙΠΟΤΕ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟ: ΑΝΔΡΑΣ!

(ΙΣΠΑΝΙΚΗ ΝΟΥΒΕΛΛΑ. ΜΙΓΟΥΕΛ ΝΤΕ ΟΥΝΑΜΟΥΝΟ ΤΟΥ ΕΞΟΡΙΣΤΟΥ)

[6] Ἔπειτ' ἀπ' αὐτὴν τὴ σκηνή, τὴν ἐκράτησε κλεισμένη δυό μέρες καὶ μετὰ τὴν ἐκάλεσε στὸ γραφεῖο του. Ἡ δυστυχισμένη ἐκείνη ἐπῆγε...

Ἦταν πολὺ καταβλημένη.

Ὁ ἄνδρας της τὴν ἐπερίμενε μὲ τὸν κόμη ντὲ Μπορνταβιέλλα καὶ ἄλλους δύο κυρίους.

— Ἄκουσε, Τζούλια, τῆς εἶπε μ' ἕναν τόνον τόσο ἤρεμο ὅσο καὶ τρομερό. Οἱ δύο κύριοι ἀπὸ 'δῶ εἶναι ἰατροὶ φρενολόγοι. Τοὺς ἐκάλεσα ἐγὼ γιὰ νὰ ἐξετάσουν τὴν κατάστασί σου, κ' ἔτσι νὰ δοῦμε τί θὰ μπορέσωμε νὰ κάνωμε τὸ καλλίτερο πρὸς θεραπεία σου. Γιατὶ δὲν γεννιέται ζήτημα, ὅτι πάσχεις ἀπ' τὶς φρένες, ὅτι δὲν εἶσαι καλὰ — φαντάζομαι πῶς καὶ οὐ ἡ ἴδια τὸ καταλαβαίνεις στὶς φωτεινὲς διαλείψεις σου...

— Πῶς ἐδῶ, κόμη; ρώτησε ἡ Τζούλια τὸν Μπορνταβιέλλα, χωρὶς νὰ δόσῃ προσοχὴ στὸν ἄντρα της.

— Βλέπετε, βλέπετε; εἶπ' ἐκεῖνος, γυρνώντας στοὺς γιατρούς; ἐπιμένει στὴν παραλήσθησί της· φαντάζεται σώνει καὶ καλὰ πῶς ὁ κύριος εἶναι...

— Ὁ ἐραστής μου, ναί! διέκοψ' ἐκείνη. Ἐδῶ εἶναι κι' ἄς μὲ διαφεύσῃ!

Ὁ κόμης εἶχε κατεβασμένα τὰ μάτια...

— Βλέπετε, κόμη, εἶπε ὁ Ἀλέξανδρος, πῶς ἐπιμένει στὴν τρελλὴ ἰδέα πὼ τῆς μπῆκε. Γιατί, βέβαια, δὲν εἴχατε, δὲν μπορούσατε ποτὲ νἄχετε τέτοιο εἶδους σχέσι μὲ τὴ γυναῖκα μου...

— Ὄχι, ἀναμφιβόλως! εἶπε σὲ τόνο σταθερὸ ὁ κόμης.

— Ὥστε, ὅπως βλέπετε, καὶ μόνοι σας..., ἔκανε ὁ Ἀλέξανδρος ξαναγυρνώντας στοὺς γιατρούς.

— Πῶς; ἔκραξε ἡ Τζούλια· τολμᾶς, κόμη, τολμᾶς ἐσύ, ἐσύ! τολμᾶς νὰ ἀρνῆσαι ὅτι ἤμουνα δική σου!

Ὁ κόμης ἔτρεμε κάτω ἀπ' τὸ ψυχρὸ βλέμμα τοῦ Γκομές.

— Ἡσυχάσατε, παρακαλῶ, κυρία. Γνωρίζετε πολὺ καλὰ ὅτι οὐδὲν ἐξ αὐτῶν εἶναι ἀληθές. Γνωρίζετε ὅτι ἂν ἐσύχναζα σπίτι σας, ἐσύχναζα ὡς φίλος, φίλος τοῦ συζύγου σας καὶ δικός σας φίλος — ναί, θὰ μ' ἐπιτρέψετε, κυρία... Καὶ γνωρίζετε ἀκόμη ὅτι ἐγώ, ἐνας κόμης ντὲ Μπορνταβιέλλα, δὲν ἦτο βέβαια δυνατὸν νὰ θέξω ποτὲ ἕνα φίλον ὅπως...

— Ὅπως ἐμέ, διέκοψε ὁ Ἀλέξανδρος... Ἐμέ! Τὸν Ἀλέξανδρο Γκομές! Ποτέ! Κανεὶς κόμης δὲν μπορεῖ ποτὲ νὰ μὲ προσβάλῃ ἐμέ, κι' οὔτε, βέβαια, ἡ γυναῖκα μου νὰ μ' ἀπατήσῃ. Ὥστε, κύριοι, βλέπετε πιὰ φανερὰ ὅτι εἶνε τρελλὴ ἡ κακομοῖρα.

— Καὶ σὺ λοιπόν, κόμη! καὶ σύ! φώναξε ἡ Τζούλια. Ἀ, δειλέ! δειλέ!

Ἀπ' τὴ μεγάλη δὲ ἔξαψι τῶν νεύρων της μιὰ προσβολὴ κ' ἔμεινε λιπόθυμη.

— Αἴ, πᾶμε τώρα, ἀγαπητὲ κύριε, εἶπε ὁ Ἀλέξανδρος στὸν κόμη· πᾶμε ν' ἀρήσουμε τοὺς ἐξοχώτατους νὰ κάμουν τὸ συμβούλιό τους καὶ νὰ τελειώνουν τὸ γρηγορώτερο.

Ὁ κόμης τὸν ἀκολούθησε.

Μόλις εὑρέθηκαν ἔξω, ὁ Ἀλέξανδρος τοῦ εἶπε:

— Χέ...κύριε κόμη· ἐννοητεον καὶ γὰρ πῶς: ἢ ἡ γυναῖκα μου βγαίνει τώρα ἀπὸ τρελλὴ, ἢ σᾶς τὸ κόβω τὸ κεφάλι — καὶ σένα κ' ἐκεινῆς... Χέ... διαλέξτε ἐν ἀπ' τὰ δύο.

— Ἐκεῖνο ποὺ ἔχω νὰ κάμω ἐγώ, εἶπε ὁ ἄλλος, φοβισμένος, εἶναι νὰ σᾶς πληρώσω ὅ,τι σᾶς ὀφεῖλω καὶ νὰ μὴν ἔχω ξανὰ λογαριασμὸ μαζί σας.

— Ἐκεῖνο ποὺ ἔχεις νὰ κάνῃς εἶναι νὰ ράψῃς τὴ γλῶσσα σου—ἀκοῦς; Λοιπόν, ἀποφασίζουμε καὶ λέμε πὼς ἡ γυναῖκα μου εἶναι τρελλὴ γιὰ δέσιμο καὶ σὺ τόσο ἠλίθιος ὅσο δὲν ξανάχει γίνει.

Καὶ δείχνοντάς του τὸ περίστροφο:

— Χέ... —τήρα δῶ, χμ!

Ὅταν μετὰ λίγες στιγμὲς οἱ δύο γιατροὶ βγαίνανε ἀπ' τὸ γραφεῖο τοῦ κὺρ Ἀλέξανδρου, λέγαν ἀναμεταξύ τους:

— Μὰ αὐτὸ εἶναι φοβερὴ τραγωδία! Τί νὰ κάνωμε τώρα;

— Τί ἄλλο παρὰ νὰ τὴ βγάλωμε τρελλή. Ἀλλοιώτικα ἐτοῦτος θὰ σκοτώσῃ κ' ἐκείνη καὶ τὸν κόμη.

— Καλά, κ' ἡ ἐπαγγελματική μας ἠθική;

— Ἡ ἠθική ἐδῶ συνίσταται, νομιζω, στὸ πῶς ν' ἀποτρέψωμε ἕνα ἔγκλημα μεγαλύτερο.

— Δὲν θἄταν τάχα καλλίτερα νὰ τὸν βγάζαμ' ἐκεῖνον τρελλό;

— Ἀμ' δὲν εἶνε τρελλός· εἶνε ἄλλο πράμα.

— **Τίποτε λιγώτερο ἀπὸ ἄνδρας,** ὅπως λέγει ὁ ἴδιος.

— Κακόμοιρη γυναῖκα! Μὰ ἤταν φρικτὸ νὰ τὴν ἀκοῦς! Φοβᾶμαι, ξέρεις, μὴ στὸ τέλος καταντήσῃ ἀληθινὰ τρελλή. Γι' αὐτὸ καὶ βγάζοντάς τη τρελλή, ἴσως νὰ τὴ σώζουμε. Γιατί, ἐν πάσῃ περιπτώσει, θὰ τὴν ἀπομακρύνῃ, ἀπὸ δῶ.

Τῷ ὄντι· τὴν ἔβγαλαν τρελλὴ καὶ μὲ τὴ γνωματευσι τῶν γιατρῶν ὁ Ἀλέξανδρος τὴν ἔκλεισε σ' ἕνα ἄσυλο.

Μιὰ νύχτα βαρειά, σκοτεινὴ καὶ ψυχρή, μιὰ ἄστερη νύχτα ἀπλώθη, ὅταν ἡ ἄμοιρη Τζούλια εἶδε μὲ τρόμο νὰ τὴν κλεισθῶνε στὸ ἄσυλο. Ἡ μόνη παρηγορία ποὺ τῆς ἔμεινε ἦταν τὸ παιδί ποὺ τῆς τὸ πήγαιναν σχεδὸν κάθε μέρα. Τὄπερνε στὴν ἀγκαλιά της κ' ἐμούσκευε μὲ δάκρυα τὸ προσωπάκι του. Ἐκεῖνο πάλι τὸ ἄμοιρο, χωρὶς νὰ ξέρῃ γιατί, ἔκλαιγε κι' αὐτό.

— Ἀχ παιδάκι μου! παιδάκι μου! τοῦ ἔλεγε. Ἂν μποροῦσε νὰ σοῦ ξαρίζωνα ὅ,τι ἔχεις ἀπ' τὸν πατέρα σου! Γιατ' εἶναι πατέρας σου...

Ὅταν πάλι ἤτανε μόνη κ' ἐνοιωθε ἡ ἔρμη τὸν ἑαυτό της στὰ πρόθυρα τῆς τρέλλας, ἐσκέπτονταν: «Μὴν καταλήξω στὸ τέλος ἀληθινὰ τρελλὴ ἐδῶ μέσα κ' ἀρχίσω κ' ἐγὼ νὰ πιστεύω ὅτι ἡ σχέσι μου μὲ τὸν κόμη ἐκεῖνον τὸν ἠθλιο ἤτανε στ' ὄνειρο καὶ στὴ φαντασία μου μονάχα! Μὰ τί δειλός δμως! τί δειλός! Νὰ μ' ἐγκαταλείψῃ ἔτσι! Νὰ μ' ἀρήσῃ κλεισμένη ἐδῶ! «Ματμουδέλος», ἀλήθεια — μὰ τί ματμουδέλος!... Καλὲ εἶχε δίκαιο... Μὰ 'κεῖνος πάλι; πὼς καὶ δὲν μᾶς ἐκσκότωσε καὶ τοὺς δυό; Μήπως ἡ ἐκδίκησί του αὐτὴ εἶναι ἀκόμη φοβερώτερη;... Τί; νὰ σκοτώσῃ ἕνα γελοῖον ἐκεῖ, ἕνα συχαμερὸν ματμουδέλο! Ποτέ! Νὰ τὸν περιφρονήσῃ καὶ νὰ τὸν ἀναγκάσῃ νὰ 'πῇ ψέμματα καὶ μ' ἐγκαταλείψῃ — ναί. Ἔτρεμε ὁ ἠθλιος μπρὸς στὸ ἄντρα μου, ἔτρεμε 'μπρὸς σ' **ἐκεῖνον.** Τὸ ὁποῖον σημαίνει ὅτι ὁ ἄνδρας μου εἶναι ἄνδρας! Μὰ τότε γιατὶ δὲν μὲ σκότωσε;

(Ἀκολουθεῖ)

Ἡ περικαλὴς ἱσπανὸς ἠθοποιὸς Ρακὲλ Μέλλερ.

ΣΚΙΤΣΑ ΤΗΣ ΠΕΝΝΑΣ

ΤΕΡΑΤΑ ΚΑΙ ΣΗΜΕΙΑ!

Ἄλλο πάλιν τέρας γεννήθηκε στὸν συνοικισμὸν τῆς Κοκκινιᾶς, ἕνα παιδὶ χωρὶς κεφάλι. Καὶ ὅμως ὅλοι μας ἔχομε ἀκούσει κάποτε ἀπὸ τὸ δάσκαλο, ἢ τὸν μπαμπά μας ὅτι δὲν ἔχομε κεφάλι, χωρὶς νὰ μᾶς καταλογίσουν γι' αὐτὸ μεταξὺ τῶν τεράτων.

Τί εὐτυχισμένος ὅμως ἄνθρωπος θὰ ἦταν αὐτὸ τὸ παιδὶ τῆς Κοκκινιᾶς ἂν ζοῦσε! Γιὰ φανταστῆτε ἕναν ἄνθρωπο χωρὶς κεφάλι, χωρὶς δηλαδὴ σκέψεις, σκοτοῦσες, χωρὶς ἀνάγκην ἀπὸ ψαθάκι ἢ μπροσαλίνο, χωρὶς...φαλάκρα, χωρὶς πιτυρίδα καὶ χωρὶς...πονοκέφαλο! Στὶς πιὸ μεγάλες ἀνησίες ποὺ θὰ ἔκαμνε, δὲν θὰ μποροῦσε νὰ τὸ χτυπάῃ στὸν τοῖχο, δὲν θὰ τοῦ λέγαν ποτὲ πὼς δὲν κατεβάζει τὸ...ξερό του καὶ δὲν θὰ βρισκότανε στὴν ἀνάγκη νὰ σῇ κι' ὁ ἴδιος καμμιὰ φορά:

τὸ τρελλό μου τὸ κεφάλι
τἄθελε καὶ τὰ τραβάει.

Καὶ ἂν ποτὲ τὸν στεφανώνανε ὡς σύζυγο, δὲν θὰ ἤταν ὑποχρεωμένος νὰ γελοιοποιηθῇ μπροστὰ στοὺς φίλους του μ' ἕνα στεφάνι ἀπὸ λεμονάνθια. Θὰ ἦταν παππᾶς χωρὶς καλλιμαῦχι, δεσπότης χωρὶς μίτρα καὶ στρατιώτης χωρὶς πηλίκιο. Κανένας δὲν θὰ τολμοῦσε νὰ τοῦ πῇ τὸ Αἰσώπειον: «Οἶα κεφαλή...» οὔτε θὰ διαμαρτύρετο κανεὶς γιὰ τὸν...κεφαλιωμό του!

Ἀ! ὡρισμένως ἔπρεπε νὰ ζήσῃ τὸ περίεργον αὐτὸ τέρας αὐτὴν τὴν ἐποχὴν ποὺ ὁ κόσμος ἔχει πλημμυρίσει ἀπὸ τὰ ἀηδέστερα καὶ ὀλιγώτερον πρωτότυπα τέρατα ποὺ ἔχομε ἰδεῖ. Γιατὶ ὁμολογουμένως βρισκόμαστε στὴν ἐποχὴ τῶν... τεράτων.

Αἱ καλλιτεχνικές μας ἐκθέσεις εἶναι γεμάτες ἀπὸ...τέρατα, τὰ φιλολογικά μας περιοδικὰ μᾶς σερβίρουν τέρατα πνευματικῆς διαστροφῆς, τὰ θεατρά μας μᾶς παρουσιάζουν... καλλιτεχνικὰ τέρατα εἰς ὅλας τὰς ἐπιθεωρήσεις των καὶ ἡ Οὐλεν μὲ τὰς ἀνασκαφάς της γέμισε τὴν Ἀθήνα μὲ τέρατα καὶ...σημεῖα.

Κανένας δὲν μπορεῖ ν' ἀρνηθῇ τέλος πάντων ὅτι προοδεύομεν...τερατωδῶς!

ΣΥΛΒΙΟΣ

ΗΜΕΙΣ Κ' ΟΙ ΠΑΛΑΙΟΙ

ΑΙ ΑΣΘΕΝΕΙΑΙ ΑΛΛΟΤΕ ΚΑΙ ΣΗΜΕΡΑ

Ἐπαναλαμβάνεται συχνὰ εἰς κάθε περίστασιν, ὅτι τὸ εἶδος τῆς συγχρόνου ζωῆς εἶνε ἡ κυριωτέρα ἀφορμὴ μερικῶν μορφῶν ἀσθενειῶν, ποὺ βασανίζουν τὸν ἄνθρωπον σήμερον.

Εἶναι ἀκριβὲς αὐτό;

Ὁ Ruffer, ὁ ὁποῖος ἀπέθανε κατὰ τὸ 1917, ἐν πλῷ κατὰ τὴν ἐπιστροφήν του ἐκ Θεσσαλονίκης, ὅπου εἶχε μεταβῇ διὰ τὴν διοργάνωσιν τῆς στρατιωτικῆς ὑγειονομικῆς ὑπηρεσίας τῆς Ἑλλάδος, μᾶς ἔδοσε μὲ τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἐρευνῶν του εἰς πολλὰς μούμιας τῆς Αἰγύπτου, τὴν ἀπόδειξιν ὅτι οἱ Αἰγύπτιοι πρὸ ὀκτὼ χιλιάδων ἐτῶν δὲν ἔπασχον ὀλιγώτερον ἀπὸ τὸς ἀσθενείας, ποὺ ἀποδίδομεν σήμερον εἰς τὸν σύγχρονον πολιτισμόν. Ἰδιαιτέρως ἡ συχνότης τῆς ἀρτηριοσκληρώσεως εἰς αὐτοὺς ἦτο μεγάλη. Αἱ ἀθηρωματώδεις πλάκες εἰς τὰς ἀρτηρίας των ἐπίσης ἀφθονοῦν. Σπανίως συνήντησε μούμιας μὲ ἐντελῶς ὑγιεῖς ἀρτηρίας. Καὶ δὲν ἐδίσταση ὁ Ruffer νὰ συμπεράνῃ, ὅτι οἱ ἀρχαῖοι Αἰγύπτιοι ἔπασχον ἐξ ἴσου, ὅπως καὶ οἱ σύγχρονοι ἄνθρωποι, ἐξ ἀρτηριοσκληρώσεως.

Ποῖαι εἶνε αἱ παραγωγικαὶ αἰτίαι, εἰς τὰς ἀποίας ἀποδίδομεν τὴν σημερινὴν συχνότητα τῆς ἀρτηριοσκληρώσεως;

Τὸ κάπνισμα. Οἱ Αἰγύπτιοι ὅμως δὲν τὸ ἐγνώριζαν.

Τὸ οἰνόπνευμα. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι οἱ ἀρχαῖοι Αἰγύπτιοι κατὰ τὰς ἑορτάς των ἐμεθοῦσαν δυνατὰ μὲ μπύρα καὶ κρασί, ἀλλὰ μόνον τότε. Ὁ ἀλκοολισμὸς εἰς τὴν φυλὴν αὐτὴν εἶνε σπάνιος καὶ ἐν τούτοις ἡ ἀρτηριοσκληρώσις συχνή

Κατάχρησις κρεάτων. Χμ! ἡ χρῆσις τοῦ κρέατος ἦτο πολὺ σπανία εἰς τοὺς Αἰγυπτίους. Τὸ κρέας ἀπετέλει μᾶλλον πολυτέλειαν. Ἐζοῦσαν πρὸ πάντων μὲ ὀσπρια καὶ σιτηρά.

Ὑπερβολικαὶ μυϊκαὶ ἀσκήσεις. Οἱ Αἰγύπτιοι ὅμως κάθε ἄλλο παρὰ σπόρτσμαν ἦσαν.

Ἐξ ἄλλου ὁ Ruffer ἐξηκρίβωσεν εἰς τὰς μούμιας πολλὰς ὀστεώδεις βλάβας: Πόστειον κακόν, ῥαχιτικὸν ὀστεοσαρκώματα, ἀρθριτισμόν, χολολίθους, οὐρολίθους κλπ.

Τέλος πάντων, φαίνεται ἀνέκαθεν ἡ παθολογία τοῦ ἀνθρώπου νὰ ἦτο πολυποίκιλος καὶ ἀνθοῦσα. Ὑπῆρχον ἀνέκαθεν ἀπειροι λόγοι νὰ πεθάνῃ κανείς. Καὶ μένουν πάντοτε οἱ ἴδιοι.

ΑΙ ΠΕΡΙ ΕΥΓΕΝΟΥΣ ΚΑΤΑΓΟΓΗΣ ΜΑΣ ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ - ΜΙΑ ΨΥΧΡΟΛΟΥΣΙΑ ΤΗΝ ΕΠΟΧΗΝ ΑΥΤΗΝ ΣΑΝ ΝΑ ΜΗ ΕΙΝΕ ΔΥΣΑΡΕΣΤΟΣ

Η ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΘΡΩΠΟΤΗΣ· ΑΙ ΦΥΛΑΙ ΤΗΣ, Η ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΤΗΣ, ΑΙ ΤΕΧΝΑΙ ΤΗΣ

ΑΠΟ ΤΟ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΣ ΕΚΔΟΘΕΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ κ. RENÉ VERNEAU ΜΕΛΟΥΣ ΤΟΥ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΥ ΤΗΣ ΠΑΛΑΙΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ

Στὴν πρωτογενῆ ἐποχὴ τοῦ πλανήτου μας, μὲ τὸ πρῶτο χαμήλωμα τῆς ὑπερβολικῆς θερμοκρασίας του, ἡ Ζωὴ ἄρχισε νὰ κάνῃ δειλὰ τὴν ἐμφάνισί της ἐπάνω του μὲ τοὺς πρώτους σπόρους της. Κάτι ὀργανισμοὶ ἀπλοί, κακορίζικα ἄθροίσματα κυττάρων, μικρότερα ἀπὸ σιταρόσπορον, ποὺ ἐπάσχιζαν μὲ ἀργοσάλευτες καὶ μουδιασμένες κινήσεις μέσα στὸ νερὸ νὰ προσαρμοσθοῦν μὲ τὸ περιβάλλον, ἰδοὺ τὰ πρῶτα δημιουργήματά της. Ἔπειτα τὰ κυτταρικὰ αὐτὰ ἄθροίσματα διεδέχθησαν κάτι μαλάκια καὶ ὀστρακόδερμα παράξενα καὶ κρικωτοὶ σκώληκες. Στὸ μέσον τῆς ἐποχῆς αὐτῆς ἔκαμαν τὴν ἐμφάνισί τους ἕνα εἶδος ψάρια μὲ θώρακας ἀπὸ χόνδρους καὶ περὶ τὸ τέλος της ἀργοσαλεύοντο μέσα στὸ νερὸ τὰ πρῶτα βατραχοειδῆ καὶ τὰ πρῶτα ἑρπετά. Μιζέρια ὅμως. Ὅλα φτωχὰ καὶ ἀσθενικὰ πλάσματα, ἀνίκανα νὰ προκόψουν μέσα 'στὴ λάβα ἐκείνη, ποὺ νεροβράζοντο.

Στὴ δευτερογενῆ ἐποχή, ὁπότε ἡ θερμοκρασία ἄρχισε νὰ γίνεται εὐνοϊκὴ διὰ τὴν ἀνάπτυξιν ζωῆς, ἡ φύσις ἐρρίχτη ἀκράτητη στὴν ἀκολασία, παραδωμένη σὲ πρῶτες τῆς δημιουργικές δρμές. Γιγαντώδη ἑρπετὰ εἴκοσι πέντε μέτρων μήκους, Βροντόσαυροι ποὺ θὰ ζύγιζαν περισσότερο ἀπὸ εἴκοσι τόννους, ἰδοὺ οἱ πρῶτοι καρποὶ τῆς δημιουργικῆς της ἀκολασίας. Εἰς τὸ μέσον τῆς ἐποχῆς αὐτῆς ἐνεφανίσθη καὶ ἕνα ἑρπετὸ μὲ πτέρυγες, διάμεσος σταθμὸς μεταξὺ ἑρπετοῦ καὶ πτηνοῦ. Ἀρχαιοτέρυξ, ὅπως τὸ ἐβάπτισεν ἡ παλαιοντολογία. Ἡ γενικὴ του μορφὴ ἦτο τοῦ ἑρπετοῦ, εἶχε ὅμως πτέρυγας μὲ μακρυὰ πτερά, καὶ πτερὰ στὴν οὐρὰ ἐπίσης. Τὰ ὀστία του ἦσαν σκεπασμένα μὲ πτερὰ μικρότερα. Εἶχε ὅμως ὀδόντια στὶς σιαγόνες του καὶ αἱ πέτρυγές του ἐτελείωναν σὲ δάκτυλα ὡπλισμένα μὲ φοβερὰ νύχια. Ὅσο γιὰ τὰ μαστοφόρα αἱ συνθῆκαι τοῦ περιβάλλοντος δὲν ἦσαν φαίνεται ἀκόμη εἰνοϊκαί. Οἱ μόνοι ἀντιπρόσωποί των κατὰ τὴν ἐποχὴ αὐτὴν ἦσαν κάτι μικρὰ ζῶα ὄχι μεγαλύτερα ἀπὸ ποντικούς. Ἡ ὥρα τῶν μαστοφόρων ἐσήμανε κατὰ τὴν τριτογενῆ ἐποχὴν καθὼς καὶ τῶν πτηνῶν. Πτηνὰ πελώρια, μαστοφόρα γιγαντόκορμα, Ἱπποπόταμοι, Ρινόκεροι, Προβοσκιοειδῆ, Μαστόδοντες, Πίθηκοι, χαρακτηρίζουν τὴν τριτογενῆ αὐτὴν ἐποχή.

(1) Μεξικανοὶ μικροκέφαλοι (ἄνω). Χιμπαντζῆς (β). Ὁ ρῶσσος σκυλάνθρωπος (γ).

(2) Τύποι Μαλγκάγων.

Καὶ ὁ ἄνθρωπος, ὁ φτωχὸς ἄνθρωπος; Χμ! Οὔτε ἡ Παλαιοντολογία οὔτε ἡ συγκριτικὴ Βιολογία μᾶς λέγει συγκεκριμένα πράγματα διὰ τὴν ὕπαρξιν τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τὴν τριτογενῆ αὐτὴν ἐποχή.

Εἶχεν ἐκφρασθῆ καὶ εἶχεν ὑποστηριχθῆ θεωρητικῶς ἀπὸ πολλοὺς ἡ γνώμη ὅτι μεταξὺ τῶν ἀρχεγόνων ἀνθρώπων, ποὺ κατέχομεν τοὺς σκελετούς των καὶ τῶν ἀνθρωποειδῶν πιθήκων, ἔπρεπε νὰ ὑπῆρξε ἕνα ἐνδιάμεσο εἶδος πιθηκανθρώπων, τῶν ὁποίων τὰ ἴχνη δὲν ἐφθάσαν μέχρις ἡμῶν. Ἀρκεῖ, ἀλήθεια, ἁπλῶς καὶ νὰ συγκρίνῃ τὸν χιμπατζῆ μὲ τὸν σημερινὸν Ρῶσσον σκυλλάνθρωπον (Εἰκὼν 1) ἢ μὲ τοὺς τύπους τῶν σημερινῶν Μαλγκάγων (Εἰκὼν 2) διὰ νὰ πάρῃ ἡ σκέψις του ἕνα τέτοιον δρόμον.

Τὴν ἰδίαν αὐτὴν ἤλθε νὰ ἐνισχύσῃ σημαντικὰ ἕνα ἀπολιθωμένον κρανίον καὶ μηρικὸν ὀστοῦν, τὰ ὁποῖα εὑρέθησαν εἰς Γάβαν κατὰ τὸ ἔτος 1894 καὶ ἕνα ἀκόμη κρανίον ἀπολιθωμένον τὸ ὁποῖον εὑρέθη κατὰ τὸ 1921 εἰς τὸ Broken Hill *τῆς Νοτίου Ἀφρικῆς.*

Ἡ μελέτη τῶν δύο αὐτῶν πολυτίμων εὑρημάτων διήρεσε τοὺς παλαιοντολόγους καὶ τοὺς Βιολόγους εἰς δύο στρατόπεδα. Κατὰ τοὺς μὲν πρόκειται περὶ ἀνθρωπομόρφων πιθήκων πολὺ ἀνωτέρων ἀπὸ τοὺς ζῶντας σήμερον, διὰ τοὺς ἄλλους πρόκειται περὶ ἀνθρώπων πολὺ κατωτέρων ὅλων τῶν τύπων τῶν γνωστῶν ἕως τώρα. Ὁπωσδήποτε τὰ εὑρήματα αὐτὰ ἐπλήρωσαν ἕνα μέγα μέρος τοῦ χάσματος ποὺ ὑπάρχει βιολογικῶς μεταξὺ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῶν ἀνθρωποειδῶν πιθήκων καὶ συνέσφιξε στενότερα τοὺς δεσμοὺς τῶν δύο αὐτῶν συγγενῶν εἰδῶν. Ὁ πιθηκάνθρωπος δὲν ἦτο πλέον ἁπλῆ ὑπόθεσις, εἶχεν ἀποκτήσει πλέον οὐσιαστικὴν βάσιν.

Ὁ μυστηριώδης αὐτὸς γενάρχης μας πρέπει κατὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν γνώμην μεταξὺ τῶν παλαιοντολόγων, νὰ ἔζῃ 'στὸ τέλος τῆς τριτογενοῦς ἐποχῆς ἀπὸ τὴν ὁποίαν μᾶς χωρίζουν περὶ τὰς ἑκατὸν χιλιάδες χρόνια. Πρέπει δὲ ἀκόμη νὰ ἦτο καρποφάγος καὶ δενδρόβιος, ὅπως οἱ ἀδελφοί του πίθηκοι. Μέσα εἰς τὸ παρθένον δάσος λοιπὸν ὁ ἄνθρωπος κατώρθωσε σιγὰ σιγὰ νὰ σπάσῃ τὶς ἀλυσίδες τοῦ ζοῦν καὶ νὰ ἀπελευθερώσῃ τὰς ψυχικὰς ἐνεργείας, ποὺ ἡ φύσις εἶχεν ἀποθηκεύσει εἰς δυνατότητας μέσα του. Ὅσον φλογερὸν καὶ ἂν εἶναι τὸ ἐνδιαφέρον μας καὶ ἡ περιέργειά μας διὰ τὸν σεβάσμιον αὐτὸν γενάρχη μας, δὲν εἴμεθα εἰς θέσιν νὰ γνωρίζουμε τίποτε περισσότερο διὰ τὴν ὕπαρξίν του. Χάνεται στὸ πυκνὸ σκοτάδι ἑκατὸν χιλιάδων χρόνων.

Πρέπει νὰ κατέλθωμεν εἰς τὴν τεταρτογενῆ ἐποχὴν καὶ μάλιστα 'στὸ μέσον τῆς ἐποχῆς αὐτῆς, διὰ νὰ ἔχωμεν πληροφορίας κάπως βάσιμες διὰ τὸν προϊστορικὸν ἄνθρωπον.

Ἡ φυλὴ ἡ ὁποία ἔζοῦσε εἰς τὴν ἐποχὴ τὴν σύγχρονον τοῦ Μαμμοῦθ, ἀντεπροσωπεύετο ἀπὸ ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι, ἐὰν κρίνωμεν ἀπὸ τὰ λείψανα, ποὺ μᾶς ἄφησαν, ἦσαν μικροῦ ἀναστήματος τὸ ὁποῖον δὲν ὑπερέβαινε εἰς τοὺς ἄνδρας τὸ 1,60. Αὐτοὶ ὅμως οἱ ἀνθρωπάκηδες ἔπρεπε νὰ ἦσαν δυνατοί, ρωμαλαῖοι. Ἡ μικρότης τοῦ ἀναστήματος των κυρίως προήρχετο ἀπὸ τὴν βραχύτητα τῆς ἀπονδυλικῆς των στήλης καὶ τῆς κνήμης των. Ἀπομάσθη φυλὴ τοῦ Néanderthal (Εἰκὼν 3) ἀπὸ τὸν τόπον εἰς τὸν ὁποῖον εὑρέθησαν τὸ πρῶτον τὰ λείψανά των.

Αἱ ξιφοειδεῖς ἀποφύσεις τῶν σπονδύλων των ἀντὶ νὰ διευθύνονται πρὸς τὰ κάτω, ὅπως εἰς ἡμᾶς, εἶναι σχεδὸν ὁριζόντιαι, ὅπως εἰς τὸν Χιμπατζῆ. Μερικαὶ ἀνατομικαὶ λεπτομέρειαι τῶν ποδῶν των προδίδουν ὅτι ἔπρεπε νὰ βαδίζουν ὀλίγον, ὅπως οἱ πίθηκοι δηλαδή, τὸ πόδι των ὡφείλε νὰ ἀπορρέεται κυρίως εἰς τὸ ἐξωτερικό του γέλος. Μὲ ὅλα τὰ ἴχνη τοῦ τὰ πηθικιὰ ὁ ἄνθρωπος τοῦ Néanderthal ἦτο ἀναμφισβητήτως δίπους, ὅπως ἀποδεικνύει ἡ γενικὴ μορφὴ τῆς λεκάνης του καὶ ἡ εὐρυσσία τῶν μυῶν τοῦ γλουτοῦ. Αὐτὸ ὅμως τὸ δίπουν, ὅπως προδίδουν οἱ αὐχενικοί του σπόνδυλοι καὶ ἡ ἰγκὰ ὅπῃ τοῦ ἐγκεφάλου του, δὲν ἔπρεπε νὰ στέκεται καὶ εἰς στάσιν ἀπολύτως κάθετον. Ὁ ἐγκέφαλός του ἦτο καὶ ὄγκον ἴσος τὸν σημερινῶν ἀνθρώπων, ἀπὸ τὰ ἐνδοκρανιακά του ὅμως ἀποτυπώματα ἔπρεπε νὰ ἦτο πολὺ ἁπλοῦς καὶ πάρα πολὺ ὀλίγον ἐξελιγμένος. Εἰς τὴν νοτιοδυτικὴν Αὐστραλίαν ἔζων μέχρι τινὸς μερικαὶ φυλαί, ἐν τῷ ἐξαφανίζεσθαι ἤδη ὡς ἐκ τῆς ἐπιδρομῆς εἰς τὴν χώραν των τῶν ξένων, αἱ ὁποῖαι παρουσιάζουν ὡς πρὸς τὴν ἀνατομικὴν ὑφὴν τῶν κρανιακῶν των ὀστῶν καταπληκτικὴν ὁμοιότητα μὲ τὰ κρανία τῶν προϊστορικῶν αὐτῶν ἀνθρώπων τοῦ Néanderthal.

Μετὰ χρονικὸν διάστημα μὴ δυνάμενον νὰ καθορισθῆ, ἔζησε εἰς τὴν Εὐρώπην μία ἄλλη φυλή, ἡ Αἰθιοποειδὴς φυλὴ τοῦ Grimald. Τὰ λείψανά της εὑρέθησαν εἰς Menton, παρὰ τὰ γαλλοϊταλικὰ σύνορα. Μέσα εἰς ἕνα σπήλαιον ἔκειντο 'στὸ πλευρὸν ὁ ἕνας τοῦ ἄλλου δύο σκελετοί. Μιᾶς γερόντισσας ὁ ἕνας, ἕνος ἐφήβου ὁ ἄλλος, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα μητέρας καὶ παιδιοῦ. Ἡ φυλὴ αὐτὴ παρουσιάζει σημαντικὴν πρόοδον συγκοινωνίας μὲ τὴν προηγουμένην. Ἀπὸ μερικὰ προϊστορικὰ ἀγαλμάτια, τὰ ὁποῖα κρίνονται ὡς σύγχρονα τῶν Αἰθιοποειδῶν αὐτῶν καὶ τὰ ὁποῖα φέρουν παράξενα ἐξωκοιμένους τοὺς πυγούς, ὑποτίθεται ὅτι ἡ φυλὴ αὕτη συγγενεύει μὲ τοὺς σημερινοὺς Βοσχιμάνας, τῶν ὁποίων αἱ γυναῖκες φέρουν ἐπίσης τοὺς γλουτοὺς πεταγμένους, ὅπως δείχνει τὸ ἀγαλμάτιον Βοσχιμανίδος τὸ γνωστὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα «Ἀφροδίτη τῶν Ὁττεντότων».

Ὁ ὄγκος αὐτὸς εἶνε συγκέντρωσις λίπους εἰς τὴν γλουτικὴν χώραν, στεατοπυγία ὅπως λέγεται, ἰδιαιτέρον χαρακτηριστικὸν μερικῶν αἰθιοπικῶν λαῶν.

*Ἔπειτα ἔρχεται ἡ φυλὴ τῶν Gro-Magnon, πλέον ἐξελιγμένη ἀπὸ τὴν προηγουμένην. Τὸ

Η ΤΕΧΝΗ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΝ ΘΕΟΜΗΝΙΑΝ ΤΟΥ 1787 ΕΝ ΓΑΛΛΙΑ

Ο ΗΓΕΤΗΣ ΤΟΥ ΝΕΟΚΛΑΣΙΚΙΣΜΟΥ ΖΑΚ ΛΟΪ ΔΑΥΪΔ Ο ΖΩΓΡΑΦΟΣ ΤΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ

ΙΣΤΟΡΙΟΚΡΙΤΙΚΟΝ ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΤΟΥ κ. Σ. ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΥ ΜΕ ΠΕΝΤΕ ΔΑΥΪΔ ΦΩΤΟΤΥΠΙΚΩΣ

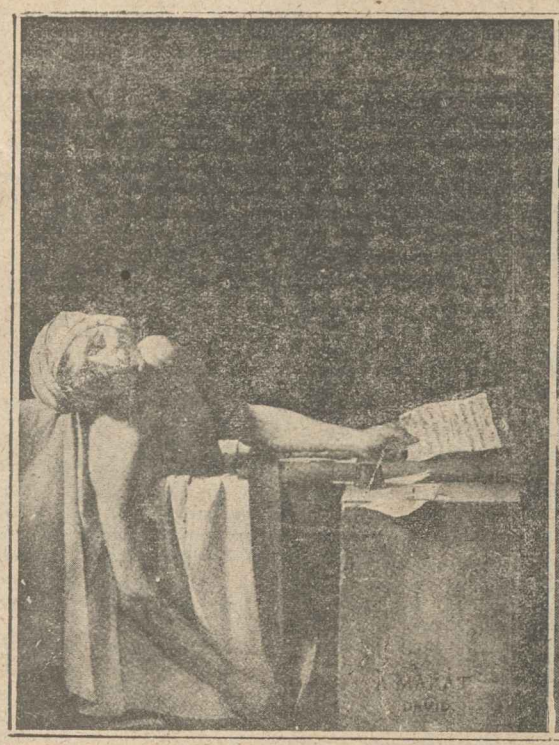

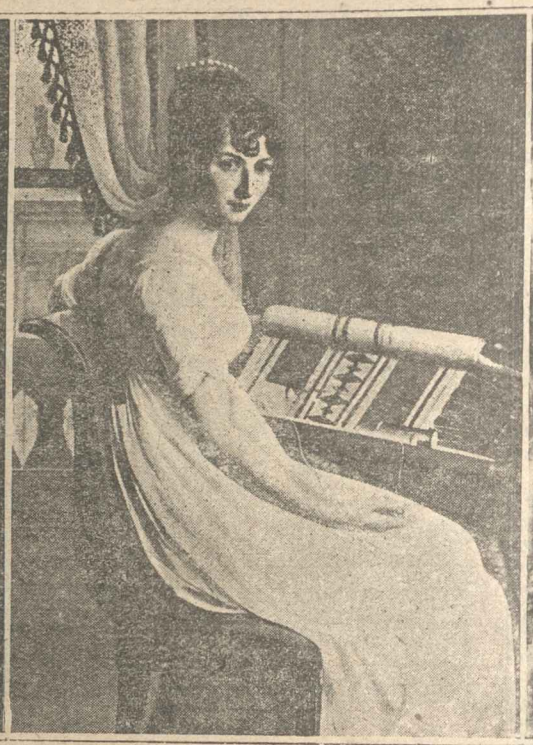

Ἡ πολιτικὴ καὶ κοινωνικὴ ἀναμόχλευσις τῆς Εὐρώπης μὲ τὴν Γαλλικὴν ἐπανάστασιν, ἐπέφερε σοβαρὰν ἀνατροπὴν καὶ εἰς τὴν Τέχνην. Εἰς τὰ θέματα της ὑπῆρχε τώρα κάτι ἀπὸ τὴν εὐγλωττίαν τοῦ Κικέρωνος καὶ τὴν αὐστηρότητα τοῦ Πλουτάρχου ἐναρμονισμένον μὲ τὰς ἐπαναστατικὰς συναθροίσεις, τὰ ἄτεγκτα δικαστήρια καὶ τ' ἀνεβοκατεβάσματα τῆς γκιλοτίνας.

Ὅλην αὐτὴν τὴν περίοδον, τὴν γεμίζει διὰ τὴν τέχνην, ὁ Δαυΐδ. Ἐγεννήθη τὸ 1748 καὶ ἀπέθανεν ἐξόριστος εἰς τὰς Βρυξέλλας. Ὅταν τὸ φέρετρόν του διεπεραιοῦτο εἰς τὴν πάτριον γῆν, εὗρε σιωπὴν καὶ ἄρνησιν ἀπόλυτον— ἦτο μία ἀνταπόδοσις δι' ὅσα ὁ Δαυΐδ, μέγας ζωγράφος, ἀλλὰ καὶ γεμάτος πάθη καὶ μῖσος πρὸς τοὺς ἀντιφρονοῦντας, διέπραξε κατὰ τῶν ἀντιπάλων του εἰς τὴν τέχνην καὶ ἰδίως εἰς τὴν πολιτικήν.

Τὰ πρῶτά του ἔργα ἦσαν ὁ Βελισσάριος, ἡ Ἀνδρομάχη καὶ ὁ περίφημος ὅρκος τῶν Ὁρατίων, ὁ στερεώσας τὴν δόξαν τοῦ Δαυΐδ καὶ τὴν σχολὴν τοῦ Νεοκλασικισμοῦ. Μετὰ τὴν ἐπανάστασιν, ἐδικτατόρευσε κυριολεκτικῶς τῆς τέχνης. Ὁ θαυμασμός του πρὸς τὸν Μαρὰ τοῦ ἔδοσε τὴν ἔμπνευσιν τοῦ περιφήμου πίνακος (1). Ὁ Θάνατος τοῦ Μαρά, καὶ ἡ ἐπαναστατική του ὁρμὴ τοῦ ἐνέπνευσεν ἑορτὰς ἐπαναστατικὰς ἀλλὰ καὶ ὁρμητικὰς καταδιώξεις. Μετὰ τὸ οἰκτρὸν τέλος τοῦ Ροβεσπιέρου, ἐφυλακίσθη ὡς ὁπαδός του, ἀλλὰ καὶ πάλιν ἐπέπλευσεν. Ἡ Ἁρπαγὴ τῶν Σαβίνων (3), τὸ ἀριστούργημά του, εἶναι ἔργον τῆς περιόδου ταύτης.

Ὁ Δαυΐδ δὲν ἀφῆκεν εὐκαιρίαν νὰ μὴ ὑπηρετήσῃ τὰς ἰδέας του καὶ τὴν πολιτικήν του.

Ὁ θάνατος τοῦ Μπαρὰ (5), τοῦ λεπτοῦ ἀλλὰ σθεναροῦ ἐπαναστάτου, τοῦ ἐνέπνευσεν ὡραῖον πίνακα γεμάτον παθητικὴν συγκίνησιν. Ὡραῖος εἰς τὴν πρώτην ἄνθησιν τῆς ἡλικίας, μόλις ἔφηβος, ἔχει ἐξαπλωθῆ καὶ πεθαίνει, τρυπημένος ἀπὸ τὰς σφαίρας τῶν θρησκευτικῶν διωκτῶν του, διότι ἐτόλμησε, λάτρης τοῦ λογικοῦ, τοῦ θεοῦ τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως, νὰ μὴ προσκυνήσῃ εἰς μίαν λιτανείαν.

Τὸ θέμα συνεκίνησε καὶ συγκινεῖ ἀκόμη τοὺς ἄκρους δημοκρατικούς. Πρὸ ὀλίγων ἀκόμη ἡμερῶν οἱ Γάλλοι βασιλόφρονες μετέβησαν νὰ κρημνίσουν τὸ ἄγαλμα τοῦ Μπαρὰ τὸ ἱδρυμένον σχεδὸν ὑπὸ τοὺς λευκοὺς τρούλλους τῆς Σακρὲ Καίρ, ποὺ στεφανώνει τὸν ἱερὸν λόφον τῆς τέχνης καὶ τῆς θρησκείας.

Ὁ Δαυΐδ ἐξακολουθεῖ δρῶν ἐπὶ τῆς καλλιτεχνικῆς καὶ τῆς πολιτικῆς σκηνῆς, κατὰ τὸ διευθυντήριον, τὴν ὑπατείαν καὶ τὴν αὐτοκρατορίαν τοῦ Ναπολέοντος. Ὁ Ναπολέων ποτισμένος ἀπὸ τὴν κλασικὴν Ρώμην τῆς ὁποίας τὴν τεχνοτροπίαν ἀνακηρύσσει ἐπίσημον τεχνοτροπίαν τῆς αὐλῆς του, διορίζει καὶ τὸν Δαυΐδ ἐπίσημον ζωγράφον του. Κατὰ τὴν περίοδον ταύτην συνθέτει τὴν «Στέψιν τοῦ Ναπολέοντος» καὶ τὴν «Διανομὴν τῶν Λαβάρων», δύο ἀπὸ τὰ καλλίτερα ἐκ τῶν ἔργων του.

Δὲν ἐπρόφθασε νὰ ἐκτελέσῃ ἄλλα ἔργα, παραγγελίας τοῦ Ναπολέοντος. Διὰ τὴν τελετὴν τῆς ἐνθρονίσεώς του εἰς τὴν Δημαρχίαν, ἀφῆκε τὸ προσχέδιασμα. Ἡ παλινόρθωσις ἠνάγκασε τὸν Δαυΐδ νὰ ἀποσυρθῇ τῆς κοινωνικῆς καὶ πολιτικῆς ζωῆς. Ἔζησε πραγματικῶς μόνος, ἀπόμερα καὶ ἐφαίνετο ὅτι ἐπεζήτει τὴν λήθην περὶ αὐτόν, ἀλλὰ τὸ Ναπολεόντειον ξύπνημα τοῦ Ἑκατονθημέρου τὸν ἔφερε πάλιν ἐπὶ σκηνῆς διὰ νὰ ἀποσυρθῇ διὰ δευτέραν φοράν, ὁριστικῶς πλέον, ἐξόριστος τώρα εἰς τὰς Βρυξέλλας ἀπὸ τὴν δευτέραν παλινόρθωσιν μετὰ τὴν καταστροφὴν τοῦ Βατερλώ.

Ὁ Δαυΐδ ἐπέδρασεν ἐπὶ τῆς τέχνης τῆς ἐποχῆς του ὅσον κανείς. Ἀλλ' ὁ ἴδιος ἐλησμόνει κάπως τὰ δόγματά του εἰς τὰς προσωπογραφίας του.

Τὸ τάλαντον τοῦ Δαυΐδ ἐκεῖ φαίνεται. Ὁ ἄγριος καὶ ἀδιάφθορος ἐπαναστάτης κλασικιστής, εἰς τὰς προσωπογραφίας του ἔχυσεν ἄπειρον τρυφερότητα καὶ ζωὴν ὡσὰν νὰ ἐκουράζετο ἀπὸ τὰς ἐπαναστατικὰς νευροπαθείας. Ἡ ρωμαλεότης τῆς κλασικῆς ἐμπνεύσεως ἐμαλακύνετο ἀπὸ κάποιο, πλέον ἀνθρώπινον αἴσθημα πρὸς τὴν ζωήν, τὴν ὁποίαν ὁ κλασικισμὸς ἤθελε τόσῳ αὐστηρὰν καὶ τεταμένην.

ΣΤΕΦ. ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

Ἄνω: Πάτροκλος. Κάτω: Ὁ θάνατος τοῦ Μπαρά.